

Deri Ürünleri ve Ayakkabı Sektörü Açısından

RUSYA FEDERASYONU

TEMEL EKONOMİK GÖSTERGELER GENEL VE SEKTÖREL BİLGİLER

İTKİB GENEL SEKRETERLİĞİ
AR & GE ve MEVZUAT ŞUBESİ

EYLÜL 2011

2010 TRADEMAP / ITC VE
2011 DTM BİLGİ SİSTEM VERİLERİ
İLE REVİZE EDİLMİŞTİR

**Deri Ürünleri ve Ayakkabı
Sektörü Açısından
RUSYA FEDERASYONU**

İÇİNDEKİLER

I. RUSYA FEDERASYONU HAKKINDA GENEL BİLGİLER	1
Giriş	1
Temel Ekonomik Göstergeler	2
Ekonomi	3
Ekonomide Güncel Gelişmeler	4
Rusya Pazar Yapısı ve Tüketim Özellikleri	5
Marka Bilinci	5
Dağıtım Kanalları	6
Tüketici Davranışları	7
Rusya Deri ve Deri Ürünleri Perakende Pazarı	9
Lojistik ve Altyapı	10
Rusya İş Kültürünün Temel Noktaları	12
Çalışma Uygulamaları	12
İş İlişkileri	12
İş Uygulamaları	12
İhracatçılar için Pratik Bilgiler ve Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar	13
II. RUSYA FEDERASYONU DIŞ TİCARETİ	14
Yıllar İtibariyle Genel İhracat ve İthalat	14
En Çok İhraç Edilen Ürünler	14
En Çok İthal Edilen Ürünler	15
En Çok İhracat Yapılan Ülkeler	15
En Çok İthalat Yapılan Ülkeler	16
III. RUSYA'NIN DERİ VE DERİ ÜRÜNLERİ DIŞ TİCARETİNDE RUSYA'NIN YERİ	18
Başlıca Deri Ürünleri İhracatçısı Ülkeler İçinde Rusya'nın Yeri	18
Başlıca Deri Ürünleri İthalatçısı Ülkeler İçinde Rusya'nın Yeri	19
IV. RUSYA'NIN DERİ SEKTÖRÜ DIŞ TİCARETİ	20
Rusya'nın İthal Ettiği Deri Ürünleri	20
Rusya'nın Deri ve Deri Ürünleri İthal Ettiği Ülkeler	22
Rusya'nın En Fazla Ham Deri ve Ham Kürk İthal Ettiği Ülkeler	22
Rusya'nın En Fazla Yarı İşlenmiş/ Bitmiş Deri ve İşlenmiş Kürk İthal Ettiği Ülkeler	23
Rusya'nın En Fazla Deri Giyim ve Kürk Giyim İthal Ettiği Ülkeler	24
Rusya'nın En Fazla Saraciye Ürünleri İthal Ettiği Ülkeler	25
Rusya'nın En Fazla Ayakkabı İthal Ettiği Ülkeler	26
V. TÜRKİYE – RUSYA FEDERASYONU DIŞ TİCARET İLİŞKİLERİ	28
Türkiye - Rusya Federasyonu Genel Dış Ticareti	28
Türkiye – Rusya Federasyonu Deri ve Deri Ürünleri Dış Ticareti	34
Türkiye'nin Deri ve Deri Mamulleri Ticaretinde Rusya'nın Yeri	37
VI. FAYDALI İRTİBAT BİLGİLERİ	40
VII. YARARLANILAN KAYNAKLAR	41

Deri Ürünleri ve Ayakkabı Sektörü Açısından RUSYA FEDERASYONU

I. RUSYA FEDERASYONU HAKKINDA GENEL BİLGİLER

Giriş

Rusya Federasyonu Türkiye'nin yakın komşularından biridir. Ülke, Karadeniz ve Hazar Denizi'nden Bering Boğazı'na ve Japonya'ya kadar olan 17 milyon kilometre karelik bir coğrafya üzerine yayılmıştır. Rusya Federasyonu, yüzölçümü olarak dünyanın en büyük ülkesi durumunda olup, kuzey yarım kürede 11 saatlik zaman farkına sahip bir coğrafyada bulunmaktadır. Bu geniş coğrafyada çeşitli yer altı ve yer üstü zenginlikleri bulunmaktadır. Zenginliklerin başında doğal gaz, petrol ve kömür olmak üzere enerji kaynakları ile çeşitli madenler gelmektedir.

Rusya Federasyonu'nda çeşitli ırk, din ve etnik kimliklere mensup 140 milyon civarında bir nüfus mevcuttur. Nüfusun %73 gibi çok yüksek bir oranı şehirlerde yaşamaktadır. Rusya, eğitim düzeyi oldukça yüksek olan ülkelerden biri olarak bilinmektedir. Nüfus anlamında tek bir dezavantajı vardır; o da, nüfus artış hızının negatif olması dolayısıyla, azalan ve yaşlanan bir nüfus yapısı ile karşı karşıya olmasıdır.

Demografik gelişmesi, negatif yönde bir trend sergilemesine rağmen, giderek zenginleşen ve genişleyen orta sınıfı ve tüketici alışkanlıkları yönüyle Batılılaşan bu pazarın gelecekte daha da önemli hale geleceği bir gerçektir. 140 milyon nüfusu ile Rusya'da yaklaşık 74 milyon kadın ve 66 milyon erkek nüfusu bulunmaktadır. Yaş grubuna göre ise, 0-14 yaş arası nüfus 20 milyonun altındayken, 15-64 yaş arası 100 milyon, 65 yaş ve üzeri nüfus ise 20 milyonu aşmıştır. Yıllardır nüfusta görülen düşüş eğilimi nedeniyle, genç nüfus sayısı azalmaktadır. Bunun sonucu olarak da hem iş gücüne katılan nüfus azalmakta, hem de gelecekte sosyal güvenlik sisteminin sürdürülebilirliğini tehlikeye düşürmektedir. Dünya hazır giyim tüketiminin büyük bir kısmını gerçekleştiren bayan nüfusun ülkede fazla olması da, pazarın geleceği ve önemi açısından dikkate alınması gereken belirleyici bir faktördür.

Rusya Federasyonu'nun büyük ticaret merkezleri başta iki büyük kent olan Moskova (13 milyon nüfus) ve Petersburg (5,1 milyon) olmak üzere nüfusu bir milyonu aşan 13 şehirdir. İki büyük kentin yanında Novograd (1,5 milyon), Novoribirsk (1,5 milyon), Yekaterinbur (1,4 milyon) Omsk (1,2 milyon), Kazan, Nizny, Perm, Samara, Ufa ve Chelyabinsk diğer önemli ticaret merkezleridir. Orta sınıfın büyük bir kısmı Moskova ve Petersburg'da yerleşiktir. Son yıllarda Rusya Federasyonu'nda harcanabilir gelir ve tüketimin artması sonucunda tekstil ve hazır giyim pazarındaki büyüme de devam etmektedir.

Temel Ekonomik Göstergeler

Başkenti	Moskova
Yüzölçümü	17.075.400 km²
Nüfusu	140 milyon
Nüfus Yapısı	0-14 Yaş: % 15,2 15-64 Yaş: % 71,8 65 ve üstü: % 13
Para Birimi	Ruble
Kişi Başı GSYİH (s.a.p.)	15,900 \$ (2010)
GSYİH Artış Oranı	% 3,7 (2010)
Enflasyon Oranı	% 6,7 (2010)
İşsizlik Oranı	% 7,6 (2010)
Sektörlere Göre GSMH	Tarım % 4,2 Sanayi % 33,8 Hizmet % 62
Yıllık İhracat	373,1 milyar dolar (2010)
Yıllık İthalat	217,4 milyar dolar (2010)
Başlıca İhracat Ürünleri	Petrol, doğal gaz, makine ve ekipman, demir-çelik.
Başlıca İthalat Ürünleri	Makine ve ekipman, taşıt araçları, gıda, hazır giyim, demir-çelik, kimyasal ürünler.
Başlıca İhracat Pazarları	Hollanda, İtalya, Almanya, Polonya, Türkiye, Çin.
Başlıca İthalat Tedarikçileri	Çin, Almanya, İtalya, Japonya, Ukrayna, ABD.
Karayolları	933 bin km
Demiryolları	87,157 km
Havaalanı Sayısı	1.216

Ekonomi

1989 yılı sonunda Berlin Duvarı'nın yıkılması ve sosyalist sistemin çöküşe geçmesi ile birlikte, Rusya Federasyonu piyasa ekonomisine yönelmiştir. Kendi içinde önemli direnişlerle karşılaşmasına ve zaman zaman reformların yavaşladığına dair şikayetlere rağmen, geçen 19 yıllık dönemde piyasa ekonomisi alanında büyük mesafeler kaydedilmiştir.

Son yıllarda dünya hammadde ve enerji fiyatlarındaki hızlı artışlar, Rusya Federasyonu'nun ekonomik ve sosyal gelişmesine büyük bir katkı sağlamıştır. Ülkenin Gayri Safi Yurtiçi Hasılası (GSYİH) hızla artmaktadır. Buna bağlı olarak kişi başına harcanabilir gelir, reel ücretler ve tüketim de hızla artmaktadır. Öte yandan, ülkede bir çok alanda yapılan iç üretim kalite ve miktar olarak genel tüketimi karşılayamadığı için, ithalat hızlı bir şekilde artmaktadır.

Rus hükümeti, ülkenin doğal kaynak ihraç ederek gelişmesini sürdürmeyeceğinin bilincinde olarak, sanayileşme politikaları oluşturmaya gayret etmektedir. Öncelikle yurt içindeki talebin karşılanması, akabinde ise Bağımsız Devletler Topluluğu (BDT) ve diğer ülkelere yönelik ihracatın artırılması amacıyla dönük olarak üretim yapacak sanayi tesisleri için yabancı sermaye dahil çeşitli unsurları harekete geçirme gayretindedir.

Gümrüklerde yaşanan sorunlar ve yüksek vergiler, iç piyasadaki talebi karşılamak üzere yerli üretimi teşvik eder mahiyettedir. Talep, ekonomik gelişmeye paralel olarak canlılığını korumakta ve üretimi yönlendirmektedir.

İstatistiki anlamda Rusya Federasyonu hala "geçiş ekonomisi" özelliğini korumaktadır. Hem Rusya Federasyonu'nda, hem de Rusya Federasyonu ile ticari ilişkisi olan ülkelerin bir çoğunda kayıt dışı işlemlerin yaygın olmasından dolayı özellikle tüketim mallarının ithalat istatistiklerinin gerçek rakamların oldukça altında olduğu bilinmektedir. Bu konuya paralel diğer bir bilgi de, Rusya Federal İstatistik Servisi verilerine göre ülkede kayıt dışı ekonominin gayri safi milli hasılanın % 16'lık kısmına çıkmış olması. Üstelik, bu değerlere yasal olmayan uyuşturucu, kaçakçılık ve diğer aktiviteler dahil değildir. Federal İstatistik Servisi'ne göre, kayıt dışı ekonomi alanına kendi tüketimi için yapılan üretimler, resmi olmayan ve kayıt dışı ücretler de dahildir. Öte yandan, kayıt dışı ekonomide istihdam olunan nüfusun toplam aktif çalışabilir nüfusun % 17-18'ine ulaştığı ve bunun da 13 milyon nüfusa denk geldiği de vurgulanmaktadır.

Öte yandan, son yıllarda Rusya'da ortalama gelirden ciddi artışlar olmasına rağmen, gelir artışı halk arasında adil bir şekilde dağılmamaktadır. Bu çerçevede, ülke genelinde gelir dağılımındaki adaletsizlik her geçen gün etkisini daha fazla gösterirken, ülkede son 20 yılda yapılan reformlar sonucunda en zenginlerin servetini ikiye katladığı en yoksul grubun ise 1,5 kat daha fakirleştiği belirtilmektedir.

Ekonomide Güncel Gelişmeler

İhracat sektörlerimizin önemli ihracat pazarlarından olan, ayrıca deri ve deri ürünleri sektörünün en önemli ihracat pazarı olan Rusya ekonomisinin, 2010 yılı genelinde % 4 büyüdüğü açıklanmıştır. Rusya Federal İstatistik İdaresi'nin (Rosstat) tahminine göre ise Rusya ekonomisi 2011 yılının ilk çeyrek döneminde geçen yılın aynı dönemine göre % 4,1 büyürken, ikinci çeyrek dönemde ise büyüme oranı % 3,7 olarak açıklanmıştır. Böylelikle, yılın ilk yarısında ekonomi % 3,9 büyümüş bulunmaktadır.

Rus ekonomisinin 2011 yılının tamamında ise % 4-4,5 aralığında büyümesi öngörülmektedir.

Ekonomik büyümeye endüstriyel üretim artışının yanı sıra inşaat ve perakende sektöründe yaşanan olumlu gelişmelerin katkı sağladığı belirtilmektedir.

Ülke genelinde işsizlik oranı Haziran ayında % 6,1'e gerilerken, ortalama reel ücretler ise aynı dönemde geçen yılın aynı dönemine göre % 4,2 artış göstermiştir. Perakende satışlar ise yine Haziran ayında bir önceki yılın aynı dönemine göre % 5,6 artmıştır.

Öte yandan, ihracat sektörlerimizi yakından ilgilendiren diğer bir gelişme ise, Rusya, Kazakistan ve Beyaz Rusya arasında 2010 yılının Temmuz ayında yürürlüğe giren Gümrük Birliği Anlaşması gereğince taraflar arasındaki gümrük, nakliye, sağlık, veteriner ve gıda sağlığı ile ilgili uygulamaların 1 Temmuz 2011 itibariyle tümüyle yürürlükten kaldırılmasıdır.

Özellikle deri ve tekstil ürünleri ihracatımız açısından önemli olan Rusya ekonomisinde 2011 yılında, artma eğiliminde olan petrol fiyatlarının da etkisiyle canlılığın devam etmesi beklenirken, Uluslararası Para Fonu (IMF), Rusya'yı gerekli mali ve yapısal reformları yapmadığı için uyararak, petrol ihracatına bağımlı olan Rusya ekonomisinde gerekli reformların gerçekleşmemesi durumunda, petrol fiyatlarında yaşanacak olası bir düşüşten kaynaklanan krizlere karşı savunmasız kalacağını belirtmiştir. IMF, Rus yetkililere özellikle petrol hariç bütçe açıklarını azaltmaları konusunda uyarıda bulunmaktadır.

IMF'nin uyarısı tam da Devlet Başkanı Dimitri Medvedev'in Rusya'nın ekonomik performansına yönelik eleştirilerini artırdığı bir döneme denk gelmiştir, zira Mart ayında önemli reformlar serisini başlatan Medvedev, Rusya'daki yatırım ortamının oldukça kötü olduğuna dikkat çekmişti.

Yılın ilk yarısı geride kalırken, açıklanan istatistikler Rusya ekonomisine dair yeni ipuçları vermektedir. Enflasyon düşüş eğilimine girerken, ithalat artmakta ve yılın ilk yarısındaki yüksek petrol fiyatları sayesinde dış ticaret fazlası kriz öncesi düzeye gelmiş bulunmaktadır. Bu çerçevede, 6 ayda dış ticaret fazlası % 10,6 artışla 100 milyar dolara ulaşmış durumdadır. Ancak

unutmamak gerekir ki petrol fiyatları son dönemde düşüş eğilimine girerek 90 doların altına gerilemiş olup düşüş trendi devam ederse gelirlerinin büyük bölümü petrole bağlı olan Rusya ekonomisi orta ve uzun vadede yeniden sıkıntıya girebilir.

Rusya Pazar Yapısı ve Tüketim Özellikleri

Marka Bilinci

1998 krizi sonrası toparlanan ve özellikle son dönemde yüksek büyüme oranı yakalayan Rus ekonomisinin başarısı, tüketim alanında da sonuçlarını göstermektedir. Özellikle son yıllarda hızla artan petrol ve doğal gaz fiyatları dolayısıyla bu iki ürünün ihracatından gittikçe artan oranda gelir elde eden Rus ekonomisinde, reel ücretler ve tüketim harcamaları artışı yıllık GSMH artışının çok üzerinde seyretmektedir. Ekonomik büyümeyle paralel olarak yükselen reel ücretler, tüketim harcamalarını doğrudan etkilediğinden, iç tüketim artışı da eskiye göre kıyaslanmayacak düzeyde artmış durumdadır.

Moskova ve St. Petersburg başta olmak üzere, büyük şehirler ve yerleşim alanları, sayıları gittikçe artan alışveriş merkezleri ve çoğunlukla yabancı marka ürünler satan lüks tüketim mağazalarına ev sahipliği yaparken, bütün bu gelişmeler yeni Rusya'da gittikçe zenginleşen ve güçlenen orta sınıfa işaret etmektedir.

Hızla artan zenginlik, orta ve üst kesimin tüketim alışkanlıklarını ve moda trendleri de değiştirmektedir. Şehirlerin ana caddeleri bir yandan McDonalds, Starbucks, kapuçino barlar gibi Batı tarzı tüketim sembolleriyle dolarken, Adidas, Benetton, Diesel, Mango gibi uluslararası moda, giyim ve spor markaları da orta ve üst kesim tüketiciye hitap etmek adına çoktan alışveriş merkezleri ve mağazalarda yerlerini almış bulunmaktadır.

Dünya markaları Moskova'daki yerini aldıkça, Rus tüketiciler daha da bilinçlenmiş ve seçici hale gelmiştir. Özellikle, orta ve üst tüketici segmenti, daha rasyonel bir marka-kalite-fiyat dengesine sahiptir. Öte yandan, rasyonel tüketici tercihinin yanı sıra, giderek yaygınlaşmaya başlayan yeni bir eğilim de genç nesil arasındaki marka özentisidir. Giderek artan kaliteli ürün beklentisinin yanı sıra Rusya pazarı, marka özentisinin de dikkate alınması gereken bir pazardır.

Rusya'da periyodik olarak yayınlanan 'The Russian Fashion Retail Market' adlı bülteninde yer alan bir habere göre, Rus tüketicisi, özellikle son yaşanan ekonomik krizin de etkisiyle, satın aldığı giyim ürünlerine ödediği paranın karşılığında ürünün kalitesi ve imajının yanı sıra özellikle menşesi ve nerede üretildiği konusunda daha da hassas hale gelmiştir. Doğu Avrupa veya Asya menşeli ürünlere yüksek fiyatlar ödemek istemeyen Rus tüketicisinin,

konu Rusya menşeli fakat İtalyan veya Alman isimleri taşıyan yerli ürünlere gelince kafası karışmaktadır. Moskova'da yaşayan tüketiciler giyim ürünleri satın alırken nerede üretildiğinden çok imaj ve kalite konusuna odaklanırken, Rusya'nın diğer bölgelerinde ise tüketiciler klasik anlayışla marka ve imajdan önce malın nerede üretildiği noktasına daha çok önem vermektedirler.

Dağıtım Kanalları

Rusya'da ulaşım ve dağıtım kanallarının yeterince gelişmemiş olduğu görülmektedir. Ancak son zamanlarda ciddi gelişme kaydedilmektedir. Ülkenin coğrafi büyüklüğü ve nüfusun belirli merkezlerde yoğunlaşması malların dağıtımını bakımından Moskova ve St. Petersburg'un başlıca dağıtım merkezleri olması sonucunu doğurmuştur. Özellikle Moskova ve St. Petersburg başta olmak üzere büyük şehirlerde son bir kaç yıldır iyi organize olmuş dağıtım kanalları oluşmaya başlamıştır. Bu kanallar Güney Rusya, Volga Bölgesi Sibiry ve Rusya'nın doğu bölgelerine doğru gelişerek yayılmaktadır. Büyük perakende zincirleri de halen ülkenin batısındaki büyük şehirlerde konumlanmıştır. Dağıtım zincirinde gelişmiş ekonomilerde tek olması gereken toptan satış kanalında birbirine mal transfer eden birden fazla toptancı (ara toptancılar) bulunmaktadır. Alışveriş merkezleri büyük şehirlerde hızla yayılmaktadır. St. Petersburg ülkeye batıdan Vladivostok ise doğudan giren mallar için kapı vazifesi görmektedir.

1990'lı yılların başından itibaren serbest piyasa sistemine geçen Rusya'da, ekonomi sürdürülebilir bir büyüme içine girmiş ve aynı zamanda siyasi istikrar sağlanmıştır. Buna paralel olarak orta sınıf giderek artmış ve güçlenmiştir. Genel olarak yaşam standartlarının yükselmesi ve orta sınıfın artması sadece tüketimi değil aynı zamanda ülkede kaliteli ürünlere olan talebi arttırmakla kalmamış, Batı tarzı alışveriş kültürünün yaygınlaşmasına da neden olmuştur. Buna ek olarak, bankacılık sisteminin güvenilir olmaması nedeniyle, Ruslar daha çok harcamaya ve az yatırıma yönelmişlerdir

Ülkede, S.S.C.B. döneminden kalma merkezi ekonomi modeli ve ticari düzenlemeler nedeniyle düzensiz ve verimli olmayan bir dağıtım kanalları yapısı mevcuttu. Fakat serbest piyasa ekonomisine geçiş ve Batı tarzı tüketim kültürünün yayılması sonucu, son yıllarda ülkede serbest piyasa koşullarına uygun bir dağıtım sistemi gelişmektedir. Toptancılık, büyük ticaret merkezleri, zincir mağazaları, hipermarketlerin gelişmesi ve büyük şehirlerde ticaretin canlanması sonucu, bu yapıların bütün ülke çapına yayılmaya başlamasına paralel bir dağıtım sistemi gelişmektedir.

Yukarıda sayılan faktörlerle birlikte perakendecilik alanına yapılan yatırımlar dolayısıyla, son yıllarda pazarın ticaret hacmi yüksek oranlarda büyüme göstermiştir. Uzmanlara göre, GSYİH'daki büyümenin motoru petrol fiyatlarındaki artış ve perakende sektöründeki büyüme olmuştur.

Ülkede ilk hipermarket 1997 yılında açılmıştır. Bugün yerli ve yabancı irili ufaklı bir dizi zincir mağazalar ve hipermarketler açılmıştır. Bunların %80'inden fazlası Moskova ve çevresinde bulunmaktadır. 2005 yılından itibaren perakendecilik sektörü diğer bölgelere de yayılmaya başlamıştır. Bu bölgelerin başında, nüfusu bir milyonu aşan kentler gelmektedir.

Rusya'da harcanabilir gelirin artması sonucu, yabancı yatırımcılar Moskova ve Petersburg dışına da yayılmaya başlamışlardır. Perakendecilik ağının gelişmesi, beraberinde lojistik sektörünün gelişimini de getirmiştir. Modern alışveriş merkezlerinin Moskova ve Petersburg dışındaki bölgelere de yayılması, bölgelerarası dağıtım kanallarının gelişmesine zemin hazırlamaktadır.

Perakendecilik sektörünün yoğunlaştığı iki federal kent olan Moskova ve Petersburg, aynı zamanda ülkenin iki büyük kenti ve iki büyük pazarıdır. Bu iki büyük kent, ülkenin orta sınıf ve perakendecilik sektörünün %80'inden fazlasına sahiptir. Moskova'nın payı Petersburg'la kıyaslanmayacak kadar büyüktür.

AC Nielsen tarafından Rus tüketicisinin alışkanlıkları ve Rusya'daki perakende trendlerini araştırmak üzere Moskova ve St. Peterburg şehirlerinde yapılan "Shopper Trends" adlı araştırma önemli tespitlerde bulunmaktadır. Araştırma, Rusya'da modern perakendenin ivme kazanmakta olduğunu, ancak diğer gelişmiş pazarlar ile karşılaştırıldığında başarı kazanabilmesi için daha çok gelişmeye ihtiyacı olduğuna işaret etmektedir. ACNielsen'in araştırma öncesi çokuluslu ve yerel perakendeciler ile yaptığı anketlere göre Rusya perakende sektörünün karşılaştığı en önemli sorunların başında verimli tedarik zinciri (efficient supply chain), stok ve kategori yönetimi, pazara "private label" ürünlerin tanıtılması ve müşteri bağlılığının desteklenmesi konuları gelmektedir. Rus üretici ve perakendecilerin özellikle, farklı markaların satışları yerine ürün kategorilerinin satışını öngören "kategori yönetimi" gibi gelişmiş piyasa araçlarının daha çok farkına varmaya başladıkları tespit edilmiştir.

Tüketici Davranışları

Rusya Federasyonu'ndaki tüketici davranışları, dünyanın herhangi bir ülkesinde yaşayan tüketicinin davranış kalıplarından genel olarak bir farklılık göstermez. Bireysel davranış dikkate alındığında, gelirine göre tasarruf eğilimi yüksek olmayıp, tüketim eğilimi yüksektir. Rusya için yeni olan, reklamların tüketici üzerindeki etkisinin yüksek olmasıdır. Tanıtım ve reklam tüketici tercihlerini değiştirebilirken, promosyonlar, satışlar üzerinde etkili olabilmektedir.

Rus tüketicisinin öncelikle dikkate aldığı unsurlar, fiyat ve kalitedir. Tüketim mallarına olan talep ise yüksektir. Gelir dağılımı düşük olan kesimler öncelikle ihtiyaç karşılama yönünde hareket etmektedir. Ancak, zaman

içerisinde çok çeşitli ithal tüketim malı ülkeye girdiğinden kalite kriteri ön plana çıkmıştır. Gelişmiş ülke ürünlerine yoğun bir ilgi mevcuttur. Menşe ülke mal tercihinde etkili olmaktadır ve ne yazık ki, Türk menşeli ürünler hakkında, bavul ticaretinin etkisiyle olumsuz bir imaj bulunmaktadır. Ancak, son dönemlerde bu pazara yönelen kaliteli Türk ürünleri bu imajı düzeltmekte etkili olmaktadır.

Temel pazarlama yöntemleri bu ülkede yeni yeni yayılmaktadır. Alışverişlerde tüketici tarafından kullanılan ödeme şekli nakit ödemedir. Pazarlama stratejilerinde, Rus vatandaşının, yıllar boyu dünyada süper güç olmuş bir ülkenin bireyi olduğu dikkate alınmalıdır. Rusya'nın değişik etnik gruplardan oluşan bir nüfusu barındıran çok geniş bir ülke olduğu dikkate alınarak, tüketici zevk ve tercihlerinde de bu durum göz ardı edilmemelidir.

Rusya Federasyonu'nun nüfus yapısı, gelişmiş ülkeler gibi azalan bir trend izlemektedir. Ülke nüfusu aynı zamanda şehirleşen, zenginleşen ve harcayan bir eğilim göstermektedir. Tüketim alışkanlıkları açısından da gittikçe Batı toplumuna benzemektedir. Büyük alışveriş merkezleri ve süpermarketler başta Moskova ve Petersburg olmak üzere diğer büyük şehirlerde de alışverişin merkezi olma yolundadır. Orta sınıfın toplam tüketimdeki payı gittikçe artmakta ve yüksek kalite ile markalı ürünlere talep günden güne artmaktadır.

Moskova'da bulunan Sosyal Politikalar Enstitüsü'nün yaptığı bir çalışmaya göre, Rus halkının % 1'ini en zengin elit kesim oluştururken, diğer uçta % 10'luk bir kesim en fakir grubu oluşturmaktadır. Nüfusun % 20'sini orta ve üst-orta gelir grubu olarak adlandırabileceğimiz bir kesim oluştururken, kalan %70 ise alt-orta gelir grubuna giren çoğunluk olarak değerlendirilmektedir. Bu oranlar 1998 krizi sonrası dönemde de çok farklı değildi, ama aradan geçen sürede %20'yi oluşturan orta ve üst-orta gelir grup daha da zenginleşmiştir, zira bu kesim çoğunlukla petrol, doğal gaz ve bankacılık gibi Rusya'nın en hızlı büyüyen sektörlerinde çalışmaktadır.

Rusya'da yapılan bir araştırmaya göre, Rus toplumunun yaklaşık %60'ı ucuzluk mağazalarından tekstil ve hazır giyim satın almaktadır. Toplumun büyük bir kısmı düşük kalite satan semt pazarlarından tekstil, konfeksiyon ve tüketim ürünleri almaktadır. Aynı zamanda, Rusya'da orta sınıf gelişmeye devam etmektedir. Bu da, beraberinde yüksek katma değerli ürünlere talebi arttırmaktadır. Toplumun yaklaşık %15'i yüksek kaliteli ve markalı ürün kullanmaktadır. Rusya'da yüksek katma değerli tüketim ürünleri pazarında en önemli ülkeler İtalya, Almanya, Polonya, Finlandiya ve İspanya'dır. Düşük katma değerli ürünler ise Türkiye, Çin, Pakistan, Hindistan ve Tayvan'dan tedarik edilmektedir. Yerli markalar da son yıllarda gelişmektedir. Fakat yerli üreticiler marka için daha çok yabancı kelimeler kullanmaktadır. Çünkü, Rusya pazarında tüketiciler yabancı marka ve kaliteye daha fazla güven duymaktadır. Rusya'da taklit markalar oldukça fazladır.

Rusya Deri ve Deri Ürünleri Perakende Pazarı

Rusya, Türk deri ve deri ürünleri sektörünün en önemli pazarı olmasının yanısıra, dünyanın en önemli deri ve deri ürünleri pazarları arasında da üst sıralarda yer almaktadır. 140 milyonu aşan nüfusu ve alım gücü gün geçtikçe artan orta ve üst sınıf tüketicisiyle Rusya, Türkiye'nin yanısıra diğer önemli deri ürünleri tedarikçileri için de cazip bir pazardır.

Başta deri giyim, kürk giyim ve ayakkabı olmak üzere dünyanın önemli deri ürünleri pazarlarından biri olan Rusya'da, yerli üretim iç tüketim için son derece yetersiz kaldığından, ülkedeki talepler ancak ithalata karşılanabilmektedir. Bu ülkenin özellikle deri ve kürk giyim talebi iklim nedeniyle zorunlu bir ihtiyaç ve trendlere göre belirlenmektedir. Bu nedenle Rusya deri ve kürk giyimde her zaman potansiyel alıcı pozisyonunu korumaktadır.

Öte yandan, Rusya'nın her zaman önemli bir deri ürünleri pazarı olmasının diğer bir nedeni de deri ve kürk giyimde ülke genelinde lüks ve zenginliği yansıyan olmasıdır. Zaten genel olarak gösteriş meraklısı olan Ruslar, son dönemde zenginleşen yeni orta ve zengin sınıf başta olmak üzere, kaliteli deri-kürk giyim ve ayakkabı-çizme türü deri ürünlerine büyük ilgi göstermektedirler.

Bu çerçevede, Rusya giyim ve ayakkabı pazarının 2010 yılında % 11 artış göstererek 56 milyar doları geçtiği kaydedilmektedir. Aynı dönemde ülke genelinde toplam perakende satışlarının ise % 13 artışla 540 milyar doları bulunduğu tahmin edilirken, giyim ve ayakkabı ürün grubu, gıdadan sonra en önemli perakende satış kalemidir. 2010 yılında 56 milyar doları geçtiği hesaplanan toplam giyim ve ayakkabı pazarının yaklaşık % 32'sinin ayakkabı ürünlerinden oluştuğu öngörülmektedir ki bu rakam da 18 milyar dolara denk gelmektedir.

Öte yandan, Rusya toplam giyim ve ayakkabı pazarının 2013 yılında 75 milyar dolara ulaşması beklenirken, çocuk giyim ve ayakkabı satışlarının da sözkonusu artış için itici güç olacağı öngörülmektedir. Geçtiğimiz küresel ekonomik krizde Rusya çapında düşen giyim ve ayakkabı satışlarının 2010 yılında tekrar toparlandığı ve kriz nedeniyle düşen ortalama tüketim kalite seviyesinin de tekrar yükselişe geçtiği, ucuz-düşük kalite ürünlerden çok orta-üst fiyat segmentinde yer alan kaliteli ürünlerin tekrar revaçta olduğu belirtilmektedir.

Moskova, fiyat ve miktar bakımından, ve ayrıca, faaliyet gösteren mağazaların sayısı ve söz konusu mağazaların pazara girme hızı bakımından giyim ve ayakkabı perakende ticaretinde liderliğini korumaktadır. Bu alanda Rusya'nın başkenti dünyanın çoğu kentlerini geçmektedir. Moskova'nın payının tüm pazarın %40'ı olduğu tahmin edilmektedir. Bir diğer lider de %17

ile St. Petersburg'dur. Fakat yeni pazar akımı aktif bölgesel genişleme yönünde ve neredeyse tüm önde gelen oyuncular bölgesel perakende zincirleri açmakta ya da lisanslı bayilikler sunmaktadır. Uzmanların görüşüne göre, birkaç yıl içerisinde Moskova giyim ve ayakkabı pazarının doygunluk noktasına gelmesi beklenmektedir ve buna bağlı olarak, perakendecilerin Rusya'nın yüksek tüketim seviyesine sahip diğer bölgelerine girmesi özellikle karlı olacaktır.

Pazarın en önemli sorunlarından birisi, ürünlerin yüksek fiyatıdır. Modayı sıkı bir şekilde takip edenler, Moskova'ya ve taşraya göre aynı eşyanın iki katı kadar daha ucuz fiyatla Paris'te alınabildiğini bilmektedirler. Böylece, başkent Moskova sadece moda ile değil ürünlerin fiyatı ile de dikkat çekmektedir. Bunun en büyük nedeni, moda mağazaların toplandığı Moskova'nın merkezinde kiralık mağaza ve dükkan sayısının yeterli olmamasıdır.

Öte yandan, Rusya ve Doğu Avrupa'da hazır giyim, deri ürünleri ve ayakkabı sektörlerinde meydana gelen gelişmelerle ilgili düzenli olarak yayınlanan Textiles Eastern Europe adlı derginin Şubat 2011 sayısında yer alan bir yazıda, Rusya Resmi İstatistik Kurumu Rosstat tarafından yapılan bir açıklamaya göre, Rusya genelinde satılan giyim eşyası ve ayakkabı ürünlerinin yaklaşık yarısı semt pazarları ve açık hava pazarlarında satılmaktadır.

Rus tüketicilerinin açık hava pazarları ve semt pazarlarını ana cadde ve AVM'lerde yer alan marka mağazalarına tercih etmelerinin en büyük nedeni ise aradaki büyük fiyat farkı olarak açıklanmaktadır. Açık hava pazarları ile semt pazarlarında giyim eşyası ve ayakkabı ürünlerinin ucuza satılmasının en büyük nedeni ise çok büyük bölümünün ünlü markaların taklit ürünleri olmasından ileri gelmektedir. Uzmanlar bu durumun kalıcı olmadığını, piyasa yerine oturdukça zamanla giyim tüketiminin açık hava ve semt pazarlarından daha çok anacadde ve AVM'lerde yer alan kayıtçı mağazalara kayacağını belirtmektedirler.

Rus ekonomisinin en önemli sorunlarından biri olan büyük bölümü Uzakdoğu kaynaklı taklit ürünlerin 2009 yılında % 24 arttığı ve Rusya genelinde yapılan 30,6 milyar dolar değerindeki toplam perakende satışların % 6'sına denk geldiği belirtilmektedir.

Lojistik ve Altyapı

Rusya Federasyonu yaklaşık 17 milyon km² yüzölçümü ve 140 milyona yakın nüfusuyla tüm ürün grupları için önemli ve büyük bir pazar konumundadır.

Ülkenin geniş bir coğrafyaya yayılması lojistik sorunlarını da gündeme getirmekte ve tüketim merkezlerine yakın yerlerdeki yatırımları cezbetmektedir.

Moskova, St. Petersburg ve Rostov Bölgesi üretim ve dağıtım kanallarına yönelik yatırımların arttığı bölgeler olarak ön plana çıkmaktadır.

İstatistiklerdeki büyüklüklerden Rusya Federasyonu'nun ulaşım altyapısının geliştiği izlenimi edinilse de, mevcut alt ve üst yapıların eski ve demode oldukları ve coğrafyanın genişliği dikkate alındığında ulaşım altyapısına önemli yatırımlar yapılması gerektiği düşünülmektedir.

Ülkenin çok geniş bir coğrafya üzerinde olması nedeniyle, ulaşım özellikle demiryolu ağları ile sağlanmış durumdadır. Havayolu ulaşımı da coğrafyanın gerektirdiği ölçüde gelişmiştir, ancak eskimiş terminal binaları ve uçaklar ile hizmet üretilmeye çalışılmaktadır. Ülkenin başlıca havalimanları Moskova, Petersburg, Kazan, Yakuts ve Vladivostok'tur.

Karayolu ulaşımında ise, gerek yük gerek yolcu taşımacılığı fazla tercih edilmemektedir. Özellikle ülkenin doğusunda altyapı yetersizliği bulunmaktadır. Transavasya otoyolu projesi ile doğu-batı karayolu ulaşımının geliştirilmesi planlanmaktadır.

Türkiye'den Rusya Federasyonu'na yapılan taşımalar çoğunlukla karayolu, denizyolu ve demiryolu üzerinden gerçekleştirilmekte olup Rusya'ya yönelik yapılan nakliyelerde ağırlıklı olarak inşaat malzemeleri, makineler, ev tekstili ve gıda ürünlerinin taşındığı görülmektedir. Bu yollarda en çok kullanılan güzergahlar ve süreleri şöyledir;

- Karayolu: Kapıkule'den çıkan tırlar Bulgaristan – Romanya – Ukrayna – Rusya güzergahında ilerlemektedirler. Moskova'ya varış 6 gün almaktadır. Bazen de Sarp ve Gürbulak'tan çıkış yapılmaktadır, ama bu güzergahlarda Çeçenistan ve Gürcistan'la Rusya'nın yaşadığı sorunlar nedeniyle güvenlik endişesi olduğundan çıkış sayısı çok azdır.
- Denizyolu (Ro-Ro): Samsun'dan Novorossiysk, Zonguldak'tan Kırım (Skadovsky ve Yevpatorya) ve Trabzon'dan Sochi (daha çok sebze gönderimi yapılıyor) güzergahları takip edilmektedir. Gemi bekleme süreleri uzayabildiğinden, maliyet azalmak yerine artabilmektedir.
- Demiryolu: Daha çok konteynırların trene yüklenmesi şeklinde olup, Odesa ve Novorossiysk'e gitmektedir. Bu taşıma yönteminde varış yaklaşık 30 günü bulabilmektedir. Dolayısıyla gıda ürünü ve modağa bağlı ürünlerin nakliyesi için tercih edilen bir yöntem değildir.

Rusya Federasyonu ekonomisinin en canlı olduğu şehir hiç şüphesiz, yaklaşık 13 milyon nüfusa sahip olan, başkent Moskova'dır. Ülkemizden gönderilen malların büyük bölümünün varış noktası da (yaklaşık % 85) bu şehir olmaktadır. Federasyon içindeki dağılım bu şehirden sonra Rus şirketleri tarafından gerçekleştirilmektedir. Diğer önemli varış noktaları ise Ufa, Kazan, St. Petersburg şeklinde sıralanabilir.

Rusya İş Kültürünün Temel Noktaları

Rusya'nın zengin kültürel kimliği, tarihinden gelen yansımalar ve geniş coğrafyasının etkisiyle şekillenmiştir. Rusya Federasyonu ile başarılı bir şekilde iş yapmanın en önemli şartlarından birisi de Rusya sosyal ve iş kültürünü anlamak ve buna uygun davranışlar sergilemektir. Rusya pazarında başarılı olmak için dikkat edilmesi gereken unsurlar aşağıda özetlenmektedir.

Çalışma Uygulamaları

- Ruslar için bir iki dakikalık gecikme çok önemli değildir; ancak, randevularınıza zamanında gelmenizi ve dakik olmanızı beklerler.
- İletişim kurmak için posta çok güvenilir bir araç olarak kabul edilmez. Faks ve e-posta kullanımını tercih edilir.
- Rusya'ya bir iş ziyaretine gitmeden önce, ticaret yapmayı planladığınız firmayı ticari amaçlarınız ve iş teklifiniz hakkında bilgilendirmeniz beklenmektedir.
- Yazılı dokümanlar ve imzalanmış belgeler, Rusya'da iş yapmak için gereklidir. İmzalı olmayan belgelere genellikle güvenmezler.

İş İlişkileri

- Kişisel ve samimi iletişim iş hayatının bir parçasıdır.
- İş toplantılarında fiziksel temas, örneğin omuza dokunma (veya sarılma gibi) olumlu bir işarettir.
- Anlaşmazlık (ihtilaf) halinde resmi bir tutum içine girmekten kaçınınız ve unutmayınız ki Ruslar daha kişisel bir yolla size yanıt vereceklerdir.

İş Uygulamaları

- Kartvizit kullanılması son derece gereklidir. Kartvizitin bir tarafının Türkçe, diğer tarafının Rusça olması yararlı olacaktır.
- Sunumlar açık ve net, anlaşılması kolay olmalıdır. Önemli olan sizin bilgi birikiminiz, profesyonelliğiniz ve uzmanlığınızdır.
- Temel bir çok konu ofis dışında konuşulsa da, nihai uzlaşma ve anlaşma ofiste yapılır.

- Genellikle, toplantı başlarken, organizasyonun başkanı görüşmeyi başlatır, girişi yapar ve daha sonra önem sırasına göre diğer konuşmacılar konuşurlar.

İhracatçılar için Pratik Bilgiler ve Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar

- Rusya'da bankalar hafta içi 10.00-18.00 arasında açık olmaktadır. Ayrıca döviz büroları da çok yaygındır. Buralarda dolar ve euro rahatlıkla bozdurulabilmektedir.
- Rusya Federasyonu için vize almak bazen uzun sürebilir. Bu nedenle, seyahatten makul bir süre önce vize alınmalıdır.
- Rusya'da İngilizce yaygın kullanılmadığından iş görüşmelerinde tercüman bulundurmakta yarar vardır.
- Moskova'da konaklama oldukça pahalıdır. Yer bulmak bazen zor olabilir. Bu nedenle, önceden rezervasyon yapmakta yarar vardır.
- Rusya Federasyonu'nda başlıca resmi tatil günleri: 1-2 Ocak yeni yıl; 1-2 Mayıs İşçi ve Bahar İlk bayramı ve 12 Haziran bağımsızlık günüdür.
- Selamlaşırken ve ayrılırken eldivenleri çıkararak el sıkışılması ve göz teması kurulması uygundur.
- Bayanlara soy isimleri ile hitap edilmesi tavsiye edilir.
- İşle ilgili konularda konuşmaya başlamadan önce kısaca sohbet edilmesinde yarar vardır.
- Eller cepte olarak ayakta durmak kabalık olarak görülmektedir.
- Firmanızı ya da ülkenizi, şehrinizi, iş yaptığınız sektörü sembolize eden bir hediye verilmesi uygundur.
- Duyguları ve heyecanı ifade etmekten çekinmemek gerekir.
- Kalabalık bir ortamda bir kişiyi överek onu ödüllendirmek uygun olmaz. Bu durum şüphe ile karşılanabilir veya kıskançlığa sebep olabilir.
- Sokak satıcılarından ve herhangi bir ofisi olmaksızın sadece cep telefonu ile iş yapmaya çalışan kişilerden uzak durmaya özen gösterilmelidir.
- Ticari partnerini tanıma, karar alma ve pazarlık genellikle akşam yemeğinde yapılır. Dışarıda yemek yemek ve bir şeyler içmek için yapılan daveti geri çevirmek uygun olmaz.

II. RUSYA FEDERASYONU DIŞ TİCARETİ

Yıllar İtibariyle Genel İhracat ve İthalat

Rusya 2010 yılı itibariyle 590 milyar doların üzerinde dış ticaret hacmine sahiptir. 2010 yılında genel ihracat 373,1 milyar dolar ve genel ithalat ise 217,4 milyar dolar olarak verilmektedir. Bir önceki yıla göre Rusya'nın genel ihracatı % 23,6, genel ithalatı ise % 27,3 oranında artmıştır.

2006 yılından 2010 yılına kadar Rusya'nın dış ticaretine ilişkin veriler aşağıdaki tabloda izlenebilir:

RUSYA'NIN GENEL DIŞ TİCARETİ				
Birim: 1000 \$				
YILLAR	İHRACAT	YILLIK DEĞİŞİM (%)	İTHALAT	YILLIK DEĞİŞİM (%)
2006	301.244.000	-	137.806.810	-
2007	352.266.399	16,9	199.725.955	44,9
2008	467.993.955	32,9	267.051.244	33,7
2009	301.796.059	-35,5	170.826.590	-36,0
2010	373.055.645	23,6	217.415.099	27,3

Kaynak: Trademap

En Çok İhraç Edilen Ürünler

2010 yılında Rusya'nın en fazla ihraç ettiği ürünler % 70,2'lik payı ile Fasil 27 kapsamındaki mineral yakıtlar ve mineral yağlar, Fasil 72 kapsamındaki demir ve çelik, Fasil 31 kapsamındaki gübreler, Fasil 71 kapsamındaki tabii inciler, kıymetli veya yarı kıymetli taşlar ile kıymetli metaller ve bunlardan mamul eşya ve Fasil 76 kapsamındaki alüminyum ve alüminyumdan eşyalardır. 2010 yılı verilerine göre Rusya'nın en fazla ihraç ettiği ürünlere ilişkin rakamsal bilgiler aşağıdaki tabloda verilmektedir.

RUSYA'NIN EN ÇOK İHRAC ETTİĞİ ÜRÜNLER			
İLK 5 ÜRÜN GRUBU / 2010			
Birim: 1000 \$			
FASIL NO	TANIM	DEĞER \$	PAY %
27	MİNERAL YAKITLAR,MİNERAL YAĞLAR	261.850.121	70,2
72	DEMİR-ÇELİK	19.085.705	5,1
31	GÜBRELER	7.388.901	2,0
71	TABİİ İNCİLER, KIYMETLİ VEYA YARI KIYMETLİ TAŞLAR İLE KIYMETLİ	7.301.349	2,0
76	ALİMİNYUM VE ALİMİNYUMDAN EŞYA	6.834.781	1,8
TOPLAM		373.055.645	100

En Çok İthal Edilen Ürünler

Rusya'nın en çok ithal ettiği ürünlerin başında Fasıl 84 kapsamındaki nükleer reaktörler, kazanlar ve makineler gelmektedir. Fasıl 85'de yer alan elektrikli makina ve cihazlar, Fasıl 87 kapsamındaki motorlu kara taşıtları, ve Fasıl 30 kapsamındaki eczacılık ürünleri diğer en fazla ithal edilen ürünler olarak sıralanmaktadır.

RUSYA'NIN EN ÇOK İTHAL ETTİĞİ ÜRÜNLER			
İLK 5 ÜRÜN GRUBU / 2010			
Birim: 1000 \$			
FASIL NO	TANIM	DEĞER \$	PAY %
84	NÜKLEER REAKTÖRLER, KAZANLAR, MAKİNALAR	37.036.477	17,0
85	ELEKTRİKLİ MAKİNA VE CİHAZLAR	25.792.402	11,9
87	MOTORLU KARA TAŞITLARI	22.696.123	10,4
30	ECZACILIK ÜRÜNLERİ	11.124.865	5,1
39	PLASTİKLER VE MAMULLERİ	8.139.478	3,7
TOPLAM		217.415.099	100

Kaynak: Trademap

En Çok İhracat Yapılan Ülkeler

2010 verilerine göre Rusya'nın en çok ihracat yaptığı ülke Hollanda'dır. Türkiye ise altıncı sırada yer almaktadır.

Rusya'nın en çok ihracat yaptığı ilk 20 ülkeye toplam ihracatının % 69,3'ü yönelmiş durumdadır. 2010 yılında Rusya'nın Türkiye'ye ihracatı % 14,5 oranında azalarak 14 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Türkiye'nin Rusya'nın toplam ihracatı içerisindeki payı % 3,8 olarak hesaplanmaktadır.

2010 yılında Rusya'nın en çok ihracat yaptığı ilk 20 ülke listesindeki ülkelere İtalya, Almanya, Türkiye, Ukrayna, Hindistan ve Kazakistan haricindeki 14 ülkeye yaptığı ihracatın bir önceki yıla kıyasla % 6,5 ile % 82,9 arasında değişen oranlarda arttığı anlaşılmaktadır. Öte yandan Rusya'nın yukarıda sıralanmakta olan altı ülkeye yönelik ihracatı % 1,3 ile % 44,5 arasında değişen oranlarda azalmıştır.

Rusya'nın en fazla ihracat yaptığı ilk 20 ülke ile bu ülkelerin paylarına ilişkin veriler aşağıdaki tabloda görülebilir.

RUSYA'NIN EN ÇOK İHRACAT YAPTIĞI ÜLKELER				
Birim: 1000 \$	2009	2010	DEĞİŞİM %	PAY %
HOLLANDA	36.289.884	53.212.668	46,6	14,3
İTALYA	25.063.138	24.304.641	-3,0	6,5
ÇİN	16.669.000	19.781.196	18,7	5,3
ALMANYA	18.708.182	15.860.003	-15,2	4,3
POLONYA	12.500.000	14.215.945	13,7	3,8
TÜRKİYE	16.385.000	14.007.771	-14,5	3,8
UKRAYNA	13.780.000	13.603.248	-1,3	3,6
JAPONYA	7.262.993	12.501.025	72,1	3,4
ABD	9.286.431	12.032.713	29,6	3,2
FINLANDIYA	9.159.000	10.754.167	17,4	2,9
GÜNEY KORE	5.689.000	10.403.808	82,9	2,8
İNGİLTERE	9.073.000	9.695.846	6,9	2,6
FRANSA	8.750.918	9.321.849	6,5	2,5
İSVİÇRE	6.515.231	8.603.644	32,1	2,3
LETONYA	3.642.123	5.529.890	51,8	1,5
HİNDİSTAN	5.937.000	5.406.555	-8,9	1,4
KAZAKİSTAN	9.147.000	5.074.838	-44,5	1,4
MACARİSTAN	3.831.000	5.064.063	32,2	1,4
BELÇİKA	4.044.456	4.925.901	21,8	1,3
İSPANYA	2.892.000	4.048.529	40,0	1,1
İLK 20 ÜLKE TOPLAMI	224.625.356	258.348.300	15,0	69,3
İLK 20 ÜLKENİN TOP. PAYI	74,4	69,3	-7,0	0,0
DÜNYA TOPLAM	301.796.059	373.055.645	23,6	100,0

Kaynak: Trademap

En Çok İthalat Yapılan Ülkeler

2010 yılında Rusya'nın en çok ithalat yaptığı ülkelerin başında, Çin gelmektedir. Çin'in Rusya'nın toplam ithalatı içerisindeki payı % 18 olarak hesaplanmaktadır. 2010 yılında Rusya'nın Çin'den ithalatı bir önceki yıla kıyasla % 70,7 artmış ve 22,9 milyar dolardan 39 milyar dolara çıkmıştır. Almanya (payı % 12,2) , Ukrayna (payı % 6,4), Japonya (payı % 4,7) ve İtalya (payı % 4,6) Çin'in ardından Rusya'nın ithalatı içerisinde önemli pay sahibi olan ülkeler olarak sıralanmaktadır.

Türkiye, Rusya'nın en fazla ithalat yaptığı 10. ülke olarak sıralanmaktadır. Rusya'nın Türkiye'den yaptığı ithalat değeri 2010 yılında bir önceki yıla kıyasla % 51,4 oranında artarak 3,2 milyar dolar seviyesinden 4,9 milyar dolar düzeyine yükselmiştir. Bu ithalat değeri ile Türkiye'nin Rusya'nın toplam ithalatı içerisindeki payı % 2,2 olarak hesaplanmaktadır.

2010 yılında Rusya'nın en çok ithalat yaptığı ilk 20 ülke listesindeki ülkelere Fransa, İngiltere ve Kazakistan haricindeki 17 ülkeden yaptığı ithalatının bir önceki yıla kıyasla % 6,9 ile % 70,7 arasında değişen oranlarda arttığı anlaşılmaktadır. Öte yandan aynı dönemde Fransa'dan yapılan ithalat

% 2,7, İngiltere'den yapılan ithalat % 35,3 ve Kazakistan'dan yapılan ithalat ise % 30 oranında azalmıştır.

Rusya'nın en fazla ithalat yaptığı 20 ülkeye ait veriler, yukarıdaki tabloda yer almaktadır.

RUSYA'NIN EN ÇOK İTHALAT YAPTIĞI ÜLKELER				
Birim: 1000 \$	2009	2010	DEĞİŞİM %	PAY %
ÇİN	22.859.880	39.032.604	70,7	18,0
ALMANYA	21.221.887	26.616.238	25,4	12,2
UKRAYNA	9.121.000	13.999.272	53,5	6,4
JAPONYA	7.255.706	10.300.338	42,0	4,7
İTALYA	7.885.082	10.026.888	27,2	4,6
ABD	9.203.767	9.839.542	6,9	4,5
FRANSA	8.430.083	8.204.422	-2,7	3,8
GÜNEY KORE	4.867.899	7.267.034	49,3	3,3
POLONYA	4.199.527	5.824.204	38,7	2,7
TÜRKİYE	3.221.933	4.878.062	51,4	2,2
FİNLANDIYA	3.953.176	4.584.254	16,0	2,1
İNGİLTERE	7.057.330	4.566.828	-35,3	2,1
HOLLANDA	3.585.005	4.438.181	23,8	2,0
BREZİLYA	3.510.000	4.080.432	16,3	1,9
BELÇİKA	2.540.145	3.265.735	28,6	1,5
MACARİSTAN	2.631.121	3.141.847	19,4	1,4
İSPANYA	2.276.938	3.032.991	33,2	1,4
ÇEK CUMHURİYETİ	2.317.000	2.903.600	25,3	1,3
İSVEÇ	2.036.000	2.847.868	39,9	1,3
KAZAKİSTAN	3.685.000	2.577.952	-30,0	1,2
İLK 20 ÜLKE TOPLAMI	131.858.479	171.428.292	30,0	78,8
İLK 20 ÜLKENİN TOP. PAYI	77,2	78,8		
DÜNYA TOPLAM	170.826.590	217.415.099	27,3	100,0

Kaynak: Trademap

III.RUSYA’NIN DIŞ TİCARETİNDE DERİ VE DERİ ÜRÜNLERİNİN YERİ

Başlıca Deri Ürünleri İhracatçısı Ülkeler İçinde Rusya’nın Yeri

Dünya’nın en çok deri ürünleri ihracatı yapan ülkeleri Çin, İtalya, Vietnam, Fransa, Almanya olarak sıralanmaktadır. Rusya dünya deri ve deri ürünleri ihracatından % 0,2 gibi çok küçük bir pay almaktadır. Dünya’nın en büyük deri ve deri ürünleri ihracatçılarında dair veriler aşağıdaki tabloda detaylı olarak görülebilir.

DÜNYADA EN ÇOK DERİ İHRACATI YAPAN İLK 15 ÜLKE				
<i>Birim: 1.000 ABD \$</i>				
ÜLKE	2009	2010	DEĞİŞİM %	% PAY
ÇİN	44.678.644	58.881.116	31,8	33,3
İTALYA	17.717.507	19.866.381	12,1	11,2
VİETNAM	4.977.800	8.970.524	80,2	5,1
FRANSA	6.792.972	7.790.814	14,7	4,4
ALMANYA	6.547.308	7.119.315	8,7	4,0
A.B.D	4.147.945	5.508.118	32,8	3,1
BELÇİKA	4.751.202	5.045.754	6,2	2,9
HOLLANDA	3.400.393	4.823.413	41,8	2,7
HİNDİSTAN	3.460.829	4.819.866	39,3	2,7
İSPANYA	3.996.467	4.084.599	2,2	2,3
BREZİLYA	2.763.949	3.513.320	27,1	2,0
NİJERYA	600.168	3.408.945	468,0	1,9
ENDONEZYA	2.036.757	2.873.290	41,1	1,6
İNGİLTERE	2.051.900	2.541.048	23,8	1,4
DANİMARKA	1.677.258	2.292.164	36,7	1,3
İLK 15 ÜLKE TOP.	100.471.067	126.909.900	26,3	71,8
RUSYA FED.	235.505	290.348	23,3	0,2
DÜNYA TOPLAMI	151.881.078	176.822.250	16,4	100,0

Kaynak : Trademap / ITC

Başlıca Deri Ürünleri İthalatçısı Ülkeler İçinde Rusya'nın Yeri

Dünya'nın en büyük deri ürünleri ithalatçısı ABD'dir. ABD'nin ardından Almanya gelmektedir. İtalya 12,3 milyar dolar değerindeki deri ürünleri ithalatı ile üçüncü sırada yer almaktadır. Rusya ise 5 milyar doların üzerindeki ithalatı ve % 2,8'lik payı ile dokuzuncu sırada yer almaktadır.

Dünya'nın en büyük deri ve deri ürünleri ithalatçılarında ait veriler aşağıdaki tablodan görülebilir.

DÜNYADA EN ÇOK DERİ İTHALATI YAPAN İLK 15 ÜLKE				
<i>Birim: 1.000 ABD \$</i>				
ÜLKE	2009	2010	DEĞİŞİM %	% PAY
A.B.D	27.524.542	33.387.512	21,3	18,2
ALMANYA	11.234.416	12.669.490	12,8	6,9
İTALYA	10.157.453	12.253.335	20,6	6,7
JAPONYA	9.535.583	10.379.217	8,8	5,6
FRANSA	8.999.150	9.890.313	9,9	5,4
HONG KONG	12.315.738	9.262.418	-24,8	5,0
ÇİN	6.520.904	8.804.236	35,0	4,8
İNGİLTERE	7.480.101	8.590.425	14,8	4,7
RUSYA FED.	2.982.508	5.118.973	71,6	2,8
İSPANYA	4.484.262	5.039.878	12,4	2,7
HOLLANDA	3.587.226	4.939.441	37,7	2,7
BELÇİKA	3.724.674	3.718.971	-0,2	2,0
G.KORE	2.614.209	3.688.330	41,1	2,0
KANADA	2.964.047	3.404.283	14,9	1,9
AVUSTURYA	2.140.261	2.518.599	17,7	1,4
İLK 15 ÜLKE TOP.	101.234.657	115.395.797	14,0	62,8
TÜRKİYE	1.252.495	1.623.715	29,6	0,9
DÜNYA TOPLAMI	157.422.530	183.842.088	16,8	100,0

Kaynak : Trademap / ITC

IV. RUSYA'NIN DERİ SEKTÖRÜ DIŞ TİCARETİ

Rusya dünyanın önemli deri ürünleri ithalatçıları arasında yer almaktadır. Rusya'nın deri ürünleri ihracatı 2010 yılında 2009 yılına kıyasla %23,3 oranında artarak 290 milyon doları aşmıştır. İthalatı % 71,6 gibi yüksek bir oranda artarak 5,1 milyar dolar olmuştur.

RUSYA'NIN DERİ ve AYAKKABI DIŞ TİCARETİ				
Birim: 1000 \$				
YILLAR	İHRACAT	DEĞİŞİM %	İTHALAT	DEĞİŞİM %
2006	355.391		1.571.281	
2007	321.291	-9,6	2.802.921	78,4
2008	332.723	3,6	3.950.456	40,9
2009	235.505	-29,2	2.982.508	-24,5
2010	290.348	23,3	5.118.973	71,6

Kaynak: Trademap / ITC

Rusya'nın İthal Ettiği Deri Ürünleri

Dünyanın önde gelen deri ithalatçısı ülkelerinden birisi olan Rusya'nın 2009 ve 2010 yıllarında dünyadan yaptığı deri ve deri ürünleri ithalatının detayları aşağıdaki tabloda verilmektedir.

RUSYA DERİ VE DERİ ÜRÜNLERİ İTHALAT RAKAMLARI (1000 \$)					
DÖRTLÜ	DÖRTLÜ ADI	2009	2010	TOPLAM DERİ'DE % PAY	11/10 Değişim
4101-4103	HAM DERİ	6.741	9.775	0,2%	45,0%
4301	HAM KÜRK	4.378	20.278	0,4%	363,2%
	HAM DERİ + HAM KÜRK TOPLAMI	11.119	30.053	0,6%	170,3%
4104-4115	YARI İŞLENMİŞ/BİTMİŞ DERİ	28.880	48.016	0,9%	66,3%
4302	İŞLENMİŞ KÜRK	23.735	35.623	0,7%	50,1%
	YARI İŞLENMİŞ/BİTMİŞ DERİ + İŞLENMİŞ KÜRK TOPLAMI	52.615	83.639	1,6%	59,0%
4203.10	DERİ GİYİM	63.349	118.355	2,3%	86,8%
4303-4304	KÜRK GİYİM EŞYASI	122.997	243.306	4,8%	97,8%
	DERİ GİYİM + KÜRK GİYİM TOPLAMI	186.346	361.661	7,1%	94,1%
4201-4202-4203.21/29/30/	SARACIYE TOPLAMI	465.338	692.903	13,5%	48,9%
64	AYAKKABI TOPLAMI	2.267.090	3.950.717	77,2%	74,3%
	GENEL DERİ VE DERİ ÜRÜNLERİ TOPLAMI	2.982.508	5.118.973	100,0%	71,6%

2010 yılında Rusya'nın ithal ettiği deri ve deri ürünleri içerisinde en büyük payı 4 milyar dolara yaklaşan ayakkabılar almaktadır. Ayakkabıların Rusya'nın toplam deri ve deri ürünleri ithalatındaki payı % 77,2'dir. Rusya'nın ayakkabı ithalatı 2010 yılında % 74,3 artmıştır.

Rusya'nın en fazla ithal ettiği ikinci deri ürünü ise % 13,5'lik payı ile saraciye ürünleridir. Bu ürün grubunda Rusya dünyadan 693 milyon dolar değerinde ithalat gerçekleştirmektedir. Saraciye ürünleri ithalatı 2010 yılında % 48,9 oranında artmıştır.

Rusya'nın deri giyim ve kürk giyim ithalatının toplam deri ürünleri ithalatındaki payı % 7,1'dir. Deri giyim ve kürk giyim ithalatı 2010 yılında % 94,1 oranında artmıştır.

Rusya'nın yarı işlenmiş, bitmiş deri, ve işlenmiş kürk ithalatı 83,6 milyon dolar olarak tespit edilmiştir. 2010 yılındaki artış ise % 59 oranında gerçekleşmiştir.

Ham deri ve ham kürk ithalatı ise %170 gibi yüksek bir oranda artarak 30 milyon dolara ulaşmıştır.

Rusya'nın Deri ve Deri Ürünleri İthal Ettiği Ülkeler

Dünyanın en büyük deri ürünleri pazarlarından birisi olan Rusya'nın en büyük tedarikçisi Çin ve İtalya'dır. Ucuz işgücü ve hammaddeye sahip olan Çin, tek başına İtalya deri pazarının % 70,8'ine hakimdir. İtalya, Rusya deri pazarının %7,7'sine sahiptir. İtalya'nın ardından %4,3 pay ile Türkiye gelmektedir. Rusya'nın Türkiye'den deri ürünleri ithalatı 2010 yılında % 142 oranında artmıştır.

Rusya'nın en fazla deri ürünü ithal ettiği bir diğer ülke Vietnam'dır. Rusya, Vietnam'dan %24,6 artışla 138 milyon doların üzerinde deri ve deri ürünleri ithal etmektedir.

Aşağıdaki tabloda İtalya'nın en büyük 5 deri ürünleri tedarikçisi ve Türkiye'nin 2010 yılında pazardan aldıkları paylar görülebilir.

RUSYA'NIN DERİ ve AYAKKABI (41,42,43,64) İTHALATI				
(1000 DOLAR)				
EN ÇOK İTHALAT YAPILAN İLK 5 ÜLKE				
ÜLKE ADI	2009	2010	DEĞİŞİM	PAY
			%	%
ÇİN	1.965.565	3.626.053	84,5	70,8
İTALYA	310.599	392.065	26,2	7,7
TÜRKİYE	91.147	220.583	142,0	4,3
VİETNAM	110.819	138.097	24,6	2,7
ALMANYA	55.525	81.518	46,8	1,6
İLK 5 ÜLKETOPLAMI	2.533.655	4.458.316	76,0	87,1
TOPLAM İTHALAT	2.982.508	5.118.973	71,6	100,0

Kaynak: Trademap / 2011

Rusya'nın En Fazla Ham Deri ve Ham Kürk İthal Ettiği Ülkeler

İzleyen tabloda görüleceği üzere, Rusya dünyadan, 2010 yılında % 170,3 oranında artışla 30 milyon doların üzerinde ham deri ve ham kürk ithal etmiştir. Rusya'nın en büyük ham deri ve ham kürk tedarikçileri Finlandiya ve Avustralya'dır. Trademap verilerine göre Rusya 2010 yılında Türkiye'den ham deri ve ham kürk ithal etmemiştir.

RUSYA'NIN HAM DERİ ve HAM KÜRK İTHALATI (1000 DOLAR)				
EN ÇOK İTHALAT YAPILAN İLK 5 ÜLKE				
ÜLKE ADI	2009	2010	DEĞİŞİM %	PAY %
FİNLANDİYA	3.528	18.788	432,5	62,5
AVUSTRALYA	5.446	7.876	44,6	26,2
KANADA	261	1.467	462,1	4,9
SLOVAKYA	669	1.065	59,2	3,5
A.B.D	252	562	123,0	1,9
İLK 5 ÜLKE TO PLAMI	10.156	29.758	193,0	99,0
TO PLAM İTHALAT	11.119	30.053	170,3	100,0
<i>Kaynak: Trademap / 2011</i>				

Rusya'nın En Fazla Yarı İşlenmiş/ Bitmiş Deri ve İşlenmiş Kürk İthal Ettiği Ülkeler

Rusya dünyadan, 2010 yılında %59 oranında artışla 83,6 milyon dolar değerinde yarı işlenmiş/bitmiş deri ve işlenmiş kürk ithal etmiştir. Bu ürün grubunda Rusya'nın en büyük tedarikçisi % 25,1 pay ile İtalya'dır. İtalya'dan 2010 yılında 21 milyon dolar değerinde ithalat yapılmıştır. İtalya'yı, Çin ve Türkiye takip etmektedir.

Rusya 2010 yılında Türkiye'den 10,3 milyon dolar değerinde yarı işlenmiş/bitmiş deri ve işlenmiş kürk ithal etmiştir. Bu sonuçla, Türkiye, Rusya'dan bu ürün grubunda %12,4 pay almıştır.

RUSYA'NIN YARI İŞLENMİŞ/BİTMİŞ DERİ + İŞLENMİŞ KÜRK İTHALATI (1000 DOLAR)				
EN ÇOK İTHALAT YAPILAN İLK 10 ÜLKE VE TÜRKİYE				
ÜLKE ADI	2009	2010	DEĞİŞİM	PAY
İTALYA	10.803	21.023	94,6	25,1
ÇİN	12.425	16.977	36,6	20,3
TÜRKİYE	6.944	10.361	49,2	12,4
G.KORE	5.474	7.787	42,3	9,3
HİNDİSTAN	3.866	2.829	-26,8	3,4
POLONYA	942	2.107	123,7	2,5
ALMANYA	1.199	2.060	71,8	2,5
BREZİLYA	359	2.000	457,1	2,4
İSPANYA	982	1.868	90,2	2,2
KOLOMBİYA	1.244	1.704	37,0	2,0
İLK 10 ÜLKE TOPLAMI	44.238	68.716	55,3	82,2
TOPLAM İTHALAT	52.615	83.639	59,0	100,0
<i>Kaynak: Trademap / 2011</i>				

Rusya'nın En Fazla Deri Giyim ve Kürk Giyim İthal Ettiği Ülkeler

Rusya dünyadan, 2010 yılında % 94,1 oranında artışla 361,7 milyon dolar değerinde deri giyim ve kürk giyim ithal etmiştir. Rusya'nın bu ürün grubundaki en büyük tedarikçisi % 41 pazar payı ile Çin'dir. 2010 yılında Çin'den Rusya'ya 148,3 milyon dolarlık deri ve kürk giyim ithal etmiştir.

Türkiye ise Çin'in ardından ikinci sırada yer almaktadır. Türkiye'den yapılan ithalat %111,8 oranında artarak 102 milyon doları aşmıştır. Türkiye'nin Rusya deri giyim ve kürk giyim pazarından aldığı pay %28,2 olarak hesaplanmıştır.

RUSYA'NIN DERİ GİYİM ve KÜRK GİYİM İTHALATI (1000 DOLAR)				
EN ÇOK İTHALAT YAPILAN İLK 10 ÜLKE VE TÜRKİYE				
ÜLKE ADI	2009	2010	DEĞİŞİM	PAY
ÇİN	62.143	148.251	138,6	41,0
TÜRKİYE	48.175	102.043	111,8	28,2
İTALYA	27.382	33.734	23,2	9,3
YUNANİSTAN	19.582	31.181	59,2	8,6
HİNDİSTAN	5.827	11.013	89,0	3,0
PAKİSTAN	7.145	10.710	49,9	3,0
ALMANYA	5.370	9.051	68,5	2,5
FRANSA	2.964	4.934	66,5	1,4
İSVEÇ	628	1.760	180,3	0,5
A.B.D	473	862	82,2	0,2
İLK 10 ÜLKE TOPLAMI	16.580	27.317	64,8	7,6
TOPLAM İTHALAT	186.346	361.661	94,1	100,0
<i>Kaynak: Trademap / 2011</i>				

Rusya'nın En Fazla Saraciyeye Ürünleri İthal Ettiği Ülkeler

2010 yılında Rusya, dünyadan % 48,9 oranında artışla 693 milyon dolar değerinde saraciyeye ürünü ithal etmiştir. Rusya'nın en büyük saraciyeye ürünü tedarikçisi 507,4 milyon dolarlık ithalat ile Çin'dir. Çin'in Rusya saraciyeye pazarındaki payı % 73,2'dir. Çin'den yapılan saraciyeye ithalatı bu dönemde % 59,9 oranında artmıştır.

RUSYA'NIN SARACİYE İTHALATI (1000 DOLAR)				
EN ÇOK İTHALAT YAPILAN İLK 10 ÜLKE VE TÜRKİYE				
ÜLKE ADI	2009	2010	DEĞİŞİM	PAY
ÇİN	317.422	507.442	59,9	73,2
İTALYA	59.960	72.052	20,2	10,4
FRANSA	22.767	29.313	28,8	4,2
ALMANYA	19.018	19.100	0,4	2,8
VİETNAM	12.416	13.124	5,7	1,9
TÜRKİYE	2.216	6.806	207,1	1,0
HİNDİSTAN	4.171	5.981	43,4	0,9
İSPANYA	3.088	4.082	32,2	0,6
A.B.D	3.882	3.744	-3,6	0,5
POLONYA	1.444	3.493	141,9	0,5
İLK 10 ÜLKE TOPLAMI	14.801	24.106	62,9	3,5
TOPLAM İTHALAT	465.338	692.903	48,9	100,0
<i>Kaynak: Trademap / 2011</i>				

Çin'i % 10,4 pazar payı ile İtalya ve % 4,2 pazar payı ile Fransa takip etmektedir.

Rusya 2010 yılında Türkiye'den 6,8 milyon dolar değerinde saraciyeye ürünleri ithal etmiştir. Böylelikle, Türkiye'den yapılan saraciyeye ithalatı bu dönemde % 207,1 oranında artış göstermiş olup, Türkiye'nin Rusya pazarındaki payı da % 1 olmuştur.

Rusya'nın En Fazla Ayakkabı İthal Ettiği Ülkeler

Rusya , dünyadan 2010 yılında %74,3 oranında artışla 3,9 milyar doların üzerinde ayakkabı ithal etmiştir. Rusya'nın en büyük ayakkabı tedarikçileri Çin ve İtalya'dır. Çin'den yapılan ithalat bu dönemde % 87,6 oranında artarken ,İtalya'dan yapılan ithalat ise % 24,7 artmıştır.

Rusya 2010 yılında % 201,6 artışla Türkiye'den 100 milyon doları aşan değerde ayakkabı ithal etmiştir. Türkiye'nin Rusya ayakkabı pazarındaki payı %14,5 olmuştur.

RUSYA'NIN AYAKKABI İTHALATI (1000 DOLAR)				
EN ÇOK İTHALAT YAPILAN İLK 10 ÜLKE VE TÜRKİYE				
ÜLKE ADI	2009	2010	DEĞİŞİM	PAY
ÇİN	1.564.556	2.935.273	87,6	74,3
İTALYA	203.942	254.349	24,7	6,4
VİETNAM	98.278	124.862	27,0	3,2
TÜRKİYE	33.264	100.315	201,6	2,5
ENDONEZYA	53.802	70.011	30,1	1,8
ALMANYA	28.956	49.104	69,6	1,2
SLOVAKYA	29.775	33.718	13,2	0,9
UKRAYNA	21.728	33.437	53,9	0,8
TAYLAND	35.241	30.906	-12,3	0,8
POLONYA	17.028	29.597	73,8	0,7
İLK 10 ÜLKE TOPLAMI	132.728	176.762	33,2	4,5
TOPLAM İTHALAT	2.267.090	3.950.717	74,3	100,0
<i>Kaynak: Trademap / 2011</i>				

V. TÜRKİYE – RUSYA FEDERASYONU DIŞ TİCARET İLİŞKİLERİ

Türkiye - Rusya Federasyonu Genel Dış Ticareti

Türkiye'nin en yoğun ticari ilişkilerde bulunduğu ülkeler arasında yer alan Rusya Federasyonu'na 2010 yılında 4,6 milyar dolar değerinde ihracat ve bu ülkeden 21,6 milyar dolar değerinde ithalat yapılmıştır. Bu rakamlarla 2010 yılında Türkiye ile Rusya Federasyonu arasındaki ticaret hacmi (ihracat + ithalat) 26,2 milyar dolar olmuştur. İki ülke arasındaki ticaret Rusya lehine gelişme göstermektedir.

2011 yılının Ocak-Haziran ilk 6 aylık döneminde ise Türkiye'den Rusya Federasyonu'na 2,9 milyar dolarlık ihracat gerçekleştirilmiştir. 2010 yılının aynı dönemine göre Rusya'ya yapılan ihracat % 43,7 oranında artmıştır. Bu oran, anılan dönemde kaydedilen Türkiye genel ihracat artış oranından (% 19,9) yüksek bir orandır. Dolayısıyla, Rusya Federasyonu'nun Türkiye genel ihracatındaki payı % 4,4'e yükselmiştir.

Diğer yandan 2011 yılının Ocak-Haziran döneminde Rusya Federasyonu'ndan 10,9 milyar dolar değerinde ithalat yapılmıştır. Rusya Federasyonu'ndan yapılan ithalat 2010 yılının aynı dönemine kıyasla % 4,6 artmıştır. Kaydedilen bu artış oranı Türkiye'nin genel ithalat artış oranının (% 43,4) altında kalmaktadır. Bu sebeple Rusya Federasyonu'nun Türkiye'nin genel ithalatı içerisindeki payı % 9,1'e gerilemiştir.

2011 yılının ilk 6 aylık döneminde Türkiye'nin genel ihracatı 65,6 milyar dolar ve ithalatı 119,6 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Rusya Federasyonu, ihracat yapılan toplam 227 ülke ve serbest bölge içerisinde, Almanya, İtalya, İngiltere, Irak ve Fransa'nın ardından 6. sıradadır. İthalat yapılan toplam 223 ülke ve serbest bölge arasında ise Rusya Federasyonu Almanya'nın ardından 2. sırada bulunmaktadır. Çin Halk Cumhuriyeti, ABD ve İtalya, Rusya'yı izleyen ülkelerdir.

Genel ticarete paralel şekilde, Rusya Federasyonu deri ve deri ürünleri ticareti açısından da Türkiye için önemli bir partnerdir. 2010 yılında kaydedilen Rusya Federasyonu ile Türkiye arasındaki 26,2 milyar dolarlık toplam ticaret hacminin 321,2 milyon dolarlık kısmını, diğer bir deyişle oransal olarak % 1,23'lük bölümünü deri ve deri ürünleri ticareti oluşturmaktadır. 2011 yılının Ocak-Haziran döneminde ise iki ülke arasındaki 13,8 milyar dolarlık toplam ticaret hacminin 130,6 milyon dolarlık (% 0,95'lik) kısmı, deri ve deri ürünleri ticaretinden kaynaklanmaktadır.

2011 yılı Ocak-Haziran dönemi itibarıyla Rusya Federasyonu, Türkiye'nin en fazla deri ve deri ürünleri ihraç ettiği ülkeler içerisinde 1. sıradadır.

Türkiye'nin Rusya Federasyonu ile dış ticaretini, deri ve deri ürünlerini ticareti ile birlikte değerlendiren bir tablo aşağıda yer almaktadır.

TÜRKİYE - RUSYA FEDERASYONU TİCARİ İLİŞKİLERİ						
Birim: \$	2009	2010	DEĞİŞİM	2010	2011	DEĞİŞİM
	YILLIK	YILLIK	%	OCAK - HAZİRAN	OCAK - HAZİRAN	%
RUSYA FEDERASYONU'NA İHRACAT	3.202.397.525	4.628.208.715	44,5	1.993.952.530	2.865.525.066	43,7
TÜRKİYE GENEL İHRACAT	102.142.612.603	113.979.451.826	11,6	54.717.346.458	65.632.064.107	19,9
RUSYA FEDERASYONU'NUN PAYI %	3,1	4,1		3,6	4,4	
RUSYA FEDERASYONU'NDAN İTHALAT	19.450.085.570	21.600.484.458	11,1	10.405.469.730	10.886.620.924	4,6
TÜRKİYE GENEL İTHALAT	140.928.421.211	185.541.036.698	31,7	83.397.705.113	119.610.247.437	43,4
RUSYA FEDERASYONU'NUN PAYI %	13,8	11,6		12,5	9,1	
RUSYA FEDERASYONU'NA DERİ VE DERİ ÜRÜNLERİ İHRACATI	283.291.000	318.845.000	12,6	133.680.000	128.084.000	-4,2
TÜRKİYE DERİ ve DERİ ÜRN İHRACATI	1.076.640.000	1.272.305.000	18,2	531.432.000	664.128.000	25,0
RUSYA FEDERASYONU'NUN PAYI %	26,3	25,1		25,2	19,3	
RUSYA FEDERASYONU'NDAN DERİ VE DERİ ÜRÜNLERİ İTHALATI	1.824.313	2.386.491	30,8	1.319.614	2.483.692	88,2
TÜRKİYE DERİ ve DERİ ÜRN İTHALATI	1.253.847.604	1.623.715.455	29,5	738.697.022	1.135.687.698	53,7
RUSYA FEDERASYONU'NUN PAYI %	0,15	0,15		0,18	0,22	
<i>Kaynak: Ekonomi Bakanlığı Bilgi Sistemi / Ağustos 2011</i>						

2001 yılından 2011 yılının Haziran ayı sonuna kadar Türkiye'den Rusya Federasyonu'na yapılan genel ihracat incelendiğinde, 2001 yılından 2008 yılına kadar % 16,7 ile % 46 arasında değişen oranlarda düzenli artışlar ve 2009 yılında küresel krizin etkisiyle % 50,6 düşüş kaydedildiği görülmektedir. 2010 yılında ise küresel ekonomik krizin etkilerinin atlatılmaya başlanması ile 2009 yılına kıyasla %44,5 oranında ihracat artışı olmuştur.

2001 yılında 924,1 milyon dolar olan ihracat, 2008 yılında 6,5 milyar dolara yükselirken, 2009 yılında 3,2 milyar dolara gerilemiş, 2010 yılında tekrar yükselişe geçerek 4,6 milyar dolara çıkmıştır. 2001 yılından 2010 yılına kadarki on yıllık süreçte Rusya Federasyonu'na ortalama yıllık ihracat artış oranı %26,4 olarak hesaplanmaktadır.

2011 yılının Ocak – Haziran döneminde ise Rusya Federasyonu'na ihracat 2010 yılının aynı dönemine kıyasla %43,7 oranında artışla 2,9 milyar doları bulmuştur.

İthalat açısından bakıldığında, 2001 yılından 2008 yılına kadar Rusya Federasyonu'ndan ithalat % 13,3 ile % 65,7 arasında değişen oranlarda artmıştır. 2009 yılında %38'lik bir düşüşün ardından, 2010 yılında Rusya Federasyonu'ndan ithalat % 11,1 oranında artarak 21,6 milyar dolara

yükselmiştir. 2001 yılından 2010 yılına ithalatın yıllık ortalama artış oranı % 22,7 olarak hesaplanmaktadır.

2011 yılının Ocak – Haziran döneminde ise, Türkiye'nin Rusya Federasyonu'ndan genel ithalatı 2010 yılının aynı dönemine göre % 4,6 oranında artışla 10,9 milyar dolara yükselmiştir.

2001 yılından 2011 yılının Ocak–Haziran dönemi sonuna kadar Türkiye'den Rusya Federasyonu'na yapılan ihracat ile bu ülkeden yapılan ithalat ve yıllık değişimler, aşağıdaki tabloda görülebilir.

TÜRKİYE - RUSYA FEDERASYONU DIŞ TİCARETİ				
Birim: \$				
YILLAR	GENEL İHRACAT	YILLIK DEĞİŞİM (%)	GENEL İTHALAT	YILLIK DEĞİŞİM (%)
2001	924.106.727		3.435.672.619	
2002	1.172.038.590	26,8	3.891.721.401	13,3
2003	1.367.590.908	16,7	5.451.315.438	40,1
2004	1.859.186.551	35,9	9.033.138.484	65,7
2005	2.377.049.944	27,9	12.905.619.879	42,9
2006	3.237.611.322	36,2	17.806.238.758	38,0
2007	4.726.853.152	46,0	23.508.494.288	32,0
2008	6.483.003.596	37,2	31.364.476.862	33,4
2009	3.202.397.525	-50,6	19.450.085.570	-38,0
2010	4.628.208.715	44,5	21.600.484.458	11,1
2010 Ocak-Haziran	1.993.952.530		10.405.469.730	
2011 Ocak-Haziran	2.865.525.066	43,7	10.886.620.924	4,6

Kaynak Ekonomi Bakanlığı Bilgi Sistemi / Ağustos 2011

Türkiye'nin Rusya Federasyonu'na ihracatı maddeler bazında incelendiğinde, 2011 yılının Ocak – Haziran döneminde en fazla ihraç edilen ürünün 87 03 GTİP başlıklı binek otomobilleri ve insan taşımaya mahsus araçlar olduğu anlaşılmaktadır. Bu ürün grubunda 2010 yılının aynı dönemine kıyasla % 63 oranında artışla 246,4 milyon dolar değerinde ihracat gerçekleştirilmiştir. Ürün grubunun Rusya Federasyonu'na yapılan toplam ihracat içerisindeki payı % 8,6'dır.

En çok ihraç edilen diğer ürünler %6,5 artışla 222,3 milyon dolar ihracat değeriyle 07 02 GTİP başlıklı taze, soğutulmuş domatesler ile % 39 artış ve 151,9 milyon dolar ihracat değeri ile 60 06 GTİP başlıklı diğer örme mensucat, olarak sıralanmaktadır.

2011 yılının ilk 6 aylık döneminde, ülkemizden Rusya Federasyonu'na en fazla ihraç edilen ilk yirmi ürün grubunun onsekizinde ihracat %3 ile %708 arasında değişen oranlarda artarken, 3 ürün grubunda %3 ile %6 arasında değişen oranlarda düşüşler olmuştur.

Bu dönemde 84 15 GTİP başlıklı vantilatörlü, ısı, nem değiştirme tertibatlı klima cihazları, kaydedilen % 708'lik ihracat artış oranı ile ülkemizden Rusya Federasyonu'na ihraç edilen ürünler arasında ihracatı en yüksek oranda artan ürün olmuştur.

Rusya Federasyonu'na en fazla ihraç edilen ilk yirmi ürün grubu içerisinde 2 grup deri ve deri ürünü bulunmaktadır. Bu ürün gruplarından ilki 43 03 GTİP başlıklı kürkten giyim eşyası, aksesuarları ve kürkten diğer eşya olup, bu dönemde % 3 düşüşle 39,9 milyon dolar değerinde ihracat yapılmıştır. Rusya'ya bu dönemde ihracatı yapılan diğer deri ve deri ürün grubu 64 03 GTİP başlıklı yüzü deri, tabanı kauçuk, plastik, tabii, suni vb. Kösele ayakkabı olup, bu dönemde % 6 düşüşle 29,1 milyon dolar değerinde ihracat yapılmıştır.

TÜRKİYE'DEN RUSYA FEDERASYONU'NA GENEL İHRACAT					
EN FAZLA İHRAÇ EDİLEN İLK 20 ÜRÜN					
Birim: ABD \$					
GTİP BAŞLIĞI	KAPSAM	2010	2011	2010 / 2011	TOPLAMDA
		OCAK - HAZİRAN	OCAK - HAZİRAN	DEĞİŞİM %	PAY %
8703	OTOMOBİLİ, STEYŞİN VAGONLAR, YARIŞ ARABALARI	151.425.794	246.359.319	63	8,6
0702	DOMATES (TAZE/SOGUTULMUS)	208.759.256	222.330.071	6,5	7,8
6006	DİĞER ÖRME MENSUCAT	109.239.289	151.904.203	39	5,3
0805	TURUNÇGİLLER (TAZE/KURUTULMUS)	90.153.905	132.962.605	47	4,6
8415	KLİMA CİHAZLARI-VANTİLATÖRLÜ, ISI, NEM DEĞİŞTİRME TERTİBATLI	10.098.157	81.608.454	708	2,8
8704	EŞYA TAŞIMAYA MAHSUS MOTORLU TAŞITLAR	28.439.288	73.117.519	157	2,6
5407	SENTETİK İPLİK, MONOFİL, ŞERİTLERLE DOKUMALAR	64.449.964	68.669.663	7	2,4
2710	PETROL YAĞLARI VE BİTÜMENLİ MİNERALLERDEN ELDE EDİLEN YAĞLAR	42.506.749	54.972.443	29	1,9
8708	KARA TAŞITLARI İÇİN AKSAM, PARÇALARI	30.148.979	54.234.792	80	1,9
7113	KIYMETLİ METALLER VE KAPLAMALARINDAN MÜCEVHERCİ EŞYASI	28.234.607	53.294.422	89	1,9
6004	DİĞER ÖRME MENSUCAT (EN>30CM, ELASTOMERİK/KAUÇUK İPLİK=>%5)	34.747.033	52.069.837	50	1,8
3917	PLASTİKTEN TÜPLER, BORULAR, HORTUMLAR; CONTA, DİRSEK, RAKOR VB	33.984.830	44.896.016	32	1,6
4303	KÜRKTEN GİYİM EŞYASI, AKSESUARLARI, KÜRKTEN DİĞER EŞYA	41.056.372	39.875.104	- 3	1,4
8544	İZOLE EDİLMİŞ TEL, KABLO; DİĞER İZOLE EDİLMİŞ ELEKTRİK İLETKENLERİ; FİBER OPTİK K	18.041.920	39.832.920	121	1,4
8702	TOPLU HALDE YOLCU TAŞIMAĞA MAHSUS MOTORLU TAŞITLAR	14.042.633	37.957.554	170	1,3
8536	GERİLİMİ 1000 VOLTU GEÇMEYEN ELEKTRİK DEVRESİ TEÇHİZATI	18.637.945	29.407.761	58	1,0
6403	AYAKKABI; YÜZÜ DERİ, TABANI KAUÇUK, PLASTİK, TABİİ, SUNİ VB KÖSELE	30.822.313	29.090.798	- 6	1,0
8418	BUZDOLAPLARI, DONDURUCULAR, SOĞUTUCULAR, ISI POMPALARI	13.732.317	24.826.345	81	0,9
3401	SABUNLAR, YÜZEY AKTİF ORGANİK MADDELER	25.588.069	24.153.725	- 6	0,8
6203	ERKEK/ERKEK ÇOCUK İÇİN TAKIM, TAKIM ELBİSE, CEKET VS.	22.516.100	23.162.915	3	0,8
İLK 20 ÜRÜN TOPLAMI		1.016.625.520	1.484.726.466	46	51,8
RUSYA FEDERASYONU'NA GENEL İHRACAT		1.993.952.530	2.865.525.066	44	100,0
İLK 20 ÜRÜNÜN TOPLAMDA PAYI %		51	52		

Kaynak Ekonomi Bakanlığı Bilgi Sistemi / Ağustos 2011

2011 yılının Ocak – Haziran döneminde, Rusya Federasyonu'ndan en fazla ithal edilen ilk 20 ürün grubunun ondördünde %28 ile %209 arasında değişen oranlarda ithalat artışları olurken, 6 ürün grubunda %1 ile %56 arasında değişen oranlarda ithalat düşüşleri meydana gelmiştir.

İthalatta 27 11 GTİP başlığı altındaki petrol gazları ve diğer gazlı hidrokarbonlar başı çekmektedir. 2011 yılının Ocak – Haziran döneminde, bu ürün grubunda ithalat 2010 yılının aynı dönemine kıyasla %64 oranında artarak 4,8 milyar dolar olarak kaydedilmiştir. Bu ürün grubunun Türkiye'nin

Rusya Federasyonu'ndan yaptığı toplam ithalat içerisindeki payı %44,3 düzeyindedir.

TÜRKİYE'NİN RUSYA FEDERASYONU'NDAN GENEL İTHALATI					
EN FAZLA İTHAL EDİLEN İLK 20 ÜRÜN					
Birim: ABD \$					
GTİP BAŞLIĞI	KAPSAM	2010	2011	2010 / 2011	TOPLAMDA
		OCAK - HAZİRAN	OCAK - HAZİRAN	DEĞİŞİM %	PAY %
2711	PETROL GAZLARI VE DİĞER GAZLI HİDROKARBONLAR	2.937.807.649	4.826.896.497	64	44,3
2710	PETROL YAĞLARI VE BİTÜMENLİ MİNERALLERDEN ELDE EDİLEN YAĞLAR	2.983.079.473	1.302.927.916	-	56
2701	TAŞKÖMÜRÜ; TAŞKÖMÜRÜNDEN ELDE EDİLEN BRİKETLER, TOPAK VB. KATI YAKITLAR	577.914.887	750.413.790	30	6,9
2709	HAM PETROL (PETROL YAĞLARI VE BİTÜMENLİ MİNERALLERDEN ELDE EDİLEN YAĞLAR)	1.249.964.453	705.820.543	-	44
7601	İŞLENMEMİŞ ALUMİNYUM	382.398.524	574.605.114	50	5,3
7204	DEMİR/ÇELİK DÖKÜNTÜ VE HURDALARI, BUNLARIN KÜLÇELERİ	166.201.250	434.998.504	162	4,0
7208	DEMİR/ÇELİK SICAK HADDE YASSI MAMULLERİ- GENİŞLİK 600MM. FAZLA	244.827.473	328.444.254	34	3,0
7207	DEMİR/ALAŞIMSIZ ÇELIKTEN YARI MAMULLER	201.139.635	179.652.330	-	11
7403	ARITILMIŞ BAKIR, İŞLENMEMİŞ BAKIR ALAŞIMLARI	215.549.047	128.429.879	-	40
7225	ALAŞIMLI ÇELİKLERDEN YASSI HADDE MAMULÜ (GENİŞLİK 600MM.DEN ÇOK)	42.904.543	113.402.761	164	1,0
3102	AZOTLU MİNERAL/KİMYASAL GÜBRELER	71.247.023	111.905.202	57	1,0
7201	DÖKME DEMİR (PİK) AYNALI DEMİR (KÜTLE, BLOK VB. İLK ŞEKİLLERDE)	35.652.790	110.159.641	209	1,0
7408	BAKIR TELLER	39.486.683	109.349.755	177	1,0
7209	DEMİR/ÇELİK YASSI MAMUL, SOĞUK HADDELENMİŞ KAPLANMIŞ (600MM. DEN GENİŞ)	101.054.093	100.283.023	-	1
2926	NİTRİL GRUPLU BİLEŞİKLER	27.565.263	80.192.007	191	0,7
7211	DEMİR/ÇELİK YASSI HADDE MAMUL (< 600MM. GENİŞ, KAPLAMASIZ)	68.706.125	62.334.212	-	9
4412	KONTRPLAKLAR, KAPLAMA PANOLAR, BENZERİ KAPLAMA AĞAÇLAR	30.816.426	58.801.173	91	0,5
2814	SAF AMONYAK/AMONYAĞIN SULU ÇÖZELTİLERİ	43.768.171	57.178.536	31	0,5
4002	SENTETİK KAUCUK, TAKLİT KAUCUK, STİREN-BUTADİEN KAUCUĞU VB	35.326.695	56.606.774	60	0,5
4801	GAZETE KAĞIDI (RULO VEYA TABAKA)	38.124.790	48.764.213	28	0,4
İLK 20 ÜRÜN TOPLAMI		9.493.534.993	10.141.166.124	7	93,2
RUSYA FEDERASYONU'NDAN GENEL İTHALAT		10.405.469.730	10.886.620.924	5	100,0
İLK 20 ÜRÜNÜN TOPLAMDA PAYI %		91	93		

Kaynak Ekonomi Bakanlığı Bilgi Sistemi / Ağustos 2011

Türkiye'nin Rusya Federasyonu'ndan ithal ettiği diğer başlıca ürünler, %56 düşüş ve 1,3 milyar dolar ithalat değeri ile 27 10 GTİP başlıklı petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar ile % 30 artış ve 750,4 milyon dolar değerinde ithalat ile 27 01 GTİP başlıklı taşkömürü, taşkömüründen elde edilen briketler ve katı yakıtlar olarak sıralanmaktadır.

2011 Ocak-Haziran döneminde Rusya Federasyonu'ndan ithalatı en yüksek oranlı artan ürün grubu % 209 artışla 110,2 milyon dolarlık ithalat yapılan 72 01 GTİP başlıklı dökme demir (pik) aynalı demir ürün grubudur. İthalatı %191 oranında artarak 80,2 milyon dolara ulaşan 29 26 GTİP başlıklı nitril gruplu bileşikler ve ithalatı % 177 oranında artışla 109,4 milyon dolara yükselen 74 08 GTİP başlıklı bakır teller, Rusya Federasyonu'ndan ithalatı yüksek oranlı artan diğer mamullerdendir.

Aynı dönemde Rusya Federasyonu'ndan ithalatı oransal olarak en fazla düşen ürün, 27 10 GTİP başlıklı petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar olmuştur. Ocak – Haziran 2011 döneminde bu ürünün ithalatı bir önceki yılın aynı dönemine kıyasla %56 oranında azalarak 1,3 milyar dolar olmuştur.

Türkiye – Rusya Federasyonu Deri ve Deri Ürünleri Dış Ticareti

Deri ve deri ürünleri açısından, Rusya Türkiye'nin en önemli ihracat pazarıdır. 2010 yılında Türkiye'den Rusya'ya 318,9 milyon dolarlık deri ve deri mamulü ihraç edilmiş, ihracat % 12,6 oranında artmıştır. Aynı yıl Rusya'dan % 30,8 artışla 2,4 milyon dolarlık da ithalat yapılmıştır. İki ülke arasındaki deri ve deri mamulleri ticaret hacmi (ihracat+ithalat) 2010 yılında 321,3 milyon dolar olmuştur. Ticaretin gelişimi çok ağırlıklı olarak Türkiye lehinedir.

Diğer yandan, 2011 Ocak-Haziran döneminde Türkiye'den Rusya'ya 128,1 milyon dolar değerinde deri ve deri mamulü ihraç edilmiş, ihracat 2010 Ocak-Haziran dönemine kıyasla % 4,2 oranında azalmıştır. Yılın ilk altı ayı içerisinde Rusya'dan deri ve deri mamulleri ithalatı % 88,2 oranında artışla 2,5 milyon dolara yükselmiştir. İki ülke arasındaki ticaretin Türkiye lehine gelişimi devam etmektedir.

Türkiye ile Rusya arasındaki deri ve deri mamulleri ticaretinin seyrine 2001 yılından 2011 yılının Haziran sonuna kadar olan süreçte bakıldığında, 2001 yılında 102,8 milyon dolar değerinde olan Rusya'ya deri ve deri mamulleri ihracatının, 2010 yılında 318,9 milyon dolara çıktığı görülmektedir. 2011 yılının ilk altı ayında ise Rusya'ya deri ve deri ürünleri ihracatı, 2010 yılının eş dönemine kıyasla % 4,2 oranında düşüşle 128,1 milyon dolar olmuştur.

Diğer yandan, 2001 yılında 1,9 milyon dolar değerinde olan Rusya'dan deri ve deri mamulleri ithalatı, 2010 yılında 2,4 milyon dolara yükselmiştir. 2011 yılının Ocak-Haziran döneminde ise bir önceki yılın aynı dönemine göre Rusya'dan deri ve deri mamulleri ithalatı % 88,2 oranında artışla 2,5 milyon dolar olmuştur.

2001 yılından 2011 yılının Haziran ayı sonuna kadar, Türkiye ile Rusya arasındaki deri ve deri mamulleri ticaretini, yıllık değişimlerle birlikte gösteren bir tablo aşağıda verilmektedir.

TÜRKİYE - RUSYA FEDERASYONU DERİ ve DERİ ÜRÜNLERİ TİCARETİ				
Birim: \$				
YILLAR	DERİ ve DERİ ÜRÜN. İHRACATI*	YILLIK DEĞİŞİM (%)	DERİ ve DERİ ÜRÜN. İTHALATI	YILLIK DEĞİŞİM (%)
2001	102.809.482		1.937.821	
2002	178.836.438	73,9	3.516.054	81,4
2003	332.942.578	86,2	3.703.780	5,3
2004	315.412.442	-5,3	3.766.356	1,7
2005	293.740.844	-6,9	3.510.705	-6,8
2006	320.316.191	9,0	3.551.031	1,1
2007	374.501.464	16,9	1.258.145	-64,6
2008	334.676.680	-10,6	1.749.942	39,1
2009	283.291.834	-15,4	1.824.313	4,2
2010	318.845.000	12,6	2.386.491	30,8
2010 Ocak-Haziran	133.680.000		1.319.614	
2011 Ocak-Haziran	128.084.000	-4,2	2.483.692	88,2

Kaynak Ekonomi Bakanlığı Bilgi Sistemi / Ağustos 2011

* Deri ve deri ürünleri ihracat verileri ihracat kayıt rakamları kaynaklıdır.

Türkiye'den Rusya'ya yapılan deri ve deri mamulleri ihracatına temel ürün grupları itibarıyla bakılacak olursa, 2011 yılının Ocak-Haziran döneminde en fazla ihraç edilen ürün grubu ayakkabı olmuştur. Ayakkabı ürün grubundan 2011 yılı Ocak-Haziran döneminde yapılan ihracat, 2010 yılının aynı dönemine göre % 7,1 oranında artarak 53,1 milyon dolara yükselmiştir. Rusya'ya yapılan deri ve deri ürünleri ihracatında ayakkabı ürün grubunun payı % 41,5 olarak hesaplanmaktadır.

Rusya'ya yapılan deri ve deri ürünleri ihracatının diğer önemli kalemi olan kürk giyim ürün grubundan 2011 yılı Ocak-Haziran döneminde yapılan ihracat, 2010 yılının aynı dönemine göre % 2,9 oranında düşerek 39,9 milyon dolara gerilemiştir. Rusya'ya yapılan deri ve deri ürünleri ihracatında kürk giyim ürün grubunun payı % 31,1 olarak hesaplanmaktadır.

Rusya'ya yapılan deri ve deri ürünleri ihracatında deri giyim % 13,6 pay ve % 36,8 düşüş sonucu 17,4 milyon dolar değer ile 3. en fazla ihraç edilen ürün grubu iken, % 5,5 pay ve 7 milyon dolar ihracat değeri ile işlenmiş kürk,

% 5,1 pay ve 6,5 milyon dolar ihracat değeri ile saraciye diğer önde gelen ihraç kalemlerindedir.

Aşağıdaki tabloda Rusya'ya deri ve deri ürünleri ihracatına ilişkin temel ürün grupları itibariyle istatistiki veriler yer almaktadır.

RUSYA'YA YAPILAN DERİ VE DERİ ÜRÜNLERİ İHRACAT RAKAMLARI (1000 \$)						
DÖRTLÜ	DÖRTLÜ ADI	2010 OCAK- HAZİRAN	TOPLAM DERİ'DE % PAY	2011 OCAK- HAZİRAN	TOPLAM DERİ'DE % PAY	11/10 Değişim
4101-4103	HAM DERİ	18	0,0	8	0,0	-55,6%
4301	HAM KÜRK	0	0,0	0	0,0	0,0%
	HAM DERİ + HAM KÜRK TOPLAMI	18	0,0	8	0,0	-55,6%
4104-4115	YARI İŞLENMİŞ/BİTMİŞ DERİ	3.533	2,6	4.102	3,2	16,1%
4302	İŞLENMİŞ KÜRK	8.217	6,1	7.027	5,5	-14,5%
	YARI İŞLENMİŞ/BİTMİŞ DERİ + İŞLENMİŞ KÜRK TOPLAMI	11.750	8,8	11.129	8,7	-5,3%
4203.10	DERİ GİYİM	27.609	20,7	17.444	13,6	-36,8%
4303-4304	KÜRK GİYİM EŞYASI	41.056	30,7	39.875	31,1	-2,9%
	DERİ GİYİM + KÜRK GİYİM TOPLAMI	68.665	51,4	57.319	44,8	-16,5%
4201-4202- 4203.21/29/30/ 40-4204-4206	SARACİYE TOPLAMI	3.562	2,7	6.475	5,1	81,8%
64	AYAKKABI TOPLAMI	49.598	37,1	53.119	41,5	7,1%
	GENEL DERİ VE DERİ ÜRÜNLERİ TOPLAMI	133.680	100,0	128.084	100,0	-4,2%
<i>Kaynak: İhracatçı Birlikleri Kayıt Rakamları Temmuz 2011</i>						

Türkiye'nin bu dönemde Rusya'dan ithal ettiği deri ve deri mamullerine temel ürün grupları itibarıyla bakıldığında, ihracatımıza göre çok düşük rakamlarda seyreden ithalatın hemen hemen tamamının yarı işlenmiş / bitmiş deri ürün grubundan olduğu görülmektedir. Bu ürün grubundan 2011 yılı Ocak-Haziran döneminde 1,9 milyon dolarlık ithalat yapılarak geçen yılın aynı dönemine göre % 46,4 artış gerçekleşmiştir. Yarı işlenmiş / bitmiş deri ürün grubu, Rusya'dan yapılan toplam deri ve deri ürünleri ithalatında % 75,7 paya sahiptir.

Aşağıdaki tabloda Rusya'dan deri ve deri ürünleri ithalatına ilişkin temel ürün grupları itibariyle istatistiki veriler yer almaktadır.

RUSYA'DAN YAPILAN DERİ VE DERİ ÜRÜNLERİ İTHALAT RAKAMLARI (1000 \$)						
DÖRTLÜ	DÖRTLÜ ADI	2010 OCAK- HAZİRAN	TOPLAM DERİ'DE % PAY	2011 OCAK- HAZİRAN	TOPLAM DERİ'DE % PAY	11/10 Değişim
4101-4103	HAM DERİ	0	0,0	0	0,0	#DIV/0!
4301	HAM KÜRK	0	0,0	0	0,0	0,0%
	HAM DERİ + HAM KÜRK TOPLAMI	0	0,0	0	0,0	#DIV/0!
4104-4115	YARI İŞLENMİŞ/BİTMİŞ DERİ	1.284	97,3	1.879	75,6	46,3%
4302	İŞLENMİŞ KÜRK	0	0,0	1	0,0	#DIV/0!
	YARI İŞLENMİŞ/BİTMİŞ DERİ + İŞLENMİŞ KÜRK TOPLAMI	1.284	97,3	1.880	75,7	46,4%
4203.10	DERİ GİYİM	8	0,6	39	1,6	387,5%
4303-4304	KÜRK GİYİM EŞYASI	1	0,1	0	0,0	-100,0%
	DERİ GİYİM + KÜRK GİYİM TOPLAMI	9	0,7	39	1,6	333,3%
4201-4202- 4203.21/29/30/ 40-4204-4206	SARACİYE TOPLAMI	1	0,1	10	0,4	900,0%
64	AYAKKABI TOPLAMI	26	2,0	28	1,1	7,7%
GENEL DERİ VE DERİ ÜRÜNLERİ TOPLAMI		1.320	100,0	2.484	100,0	88,2%
Kaynak:Ekonomi Bakanlığı Bilgi İşlem Sistemi						

Türkiye'nin Deri ve Deri Mamulleri Ticaretinde Rusya'nın Yeri

2011 yılının Ocak-Haziran döneminde, Türkiye'den özel faturalı ihracat dahil 664,1 milyon dolarlık deri ve deri mamulleri ihracatı yapılmıştır. 2010 yılının aynı dönemine kıyasla ihracat dolar bazında %25 oranında artmıştır. Aynı dönemde Rusya'ya deri ve deri mamulleri ihracatı ise % 4,2 oranında düşüşle 128,1 milyon dolara gerilemiştir.

Türkiye'den en fazla deri ve deri mamulleri ihraç edilen ülkeler, Rusya Federasyonu, İtalya, Almanya, Fransa ve Irak olarak sıralanmaktadır.

2011 Ocak-Haziran döneminde, Rusya Federasyonu 128,1 milyon dolarlık ihracat değeri ile Türk derisi ve deri mamüller için birinci büyük pazar olurken, Türkiye toplam deri ve deri mamulleri ihracatında Rusya'nın payı %19,4 düzeyine gerilemiştir. İtalya % 10,6 pay ve 69,9 milyon dolar ihracat

değeri ile 2. büyük pazar olurken, Almanya %9 pay ve 59,2 milyon dolar ihracat değeri ile üçüncü büyük pazar, Fransa %6,2 pay ve 40,8 milyon dolar ihracat değeri ile dördüncü büyük pazar ve Irak %4,5 pay ve 29,5 milyon dolar ile beşinci büyük pazar konumundadır.

Türkiye'den en fazla deri ve deri mamulleri ihraç edilen ülkeler, değişimler ve paylar aşağıdaki tabloda verilmektedir.

TÜRKİYE'NİN EN FAZLA DERİ VE DERİ MAMÜLLERİ İHRACATI YAPTIĞI ÜLKELER				
Birim: ABD \$				
ÜLKELER	2010 OCAK - HAZİRAN	2011 OCAK - HAZİRAN	2010 / 2011 DEĞİŞİM %	TOPLAMDA PAY %
RUSYA FEDERASYONU	133.679.586	128.084.125	- 4,2	19,4
İTALYA	50.515.826	69.890.452	38,4	10,6
ALMANYA	44.278.562	59.224.289	33,8	9,0
FRANSA	31.710.211	40.817.340	28,7	6,2
IRAK	21.129.344	29.477.854	39,5	4,5
İNGİLTERE	13.827.239	28.050.474	102,9	4,2
KAZAKİSTAN	16.992.377	27.487.987	61,8	4,2
UKRAYNA	8.968.721	23.438.563	161,3	3,5
HONG KONG	13.087.334	21.524.878	64,5	3,3
ÇİN HALK CUMHURİYETİ	8.974.375	18.743.156	108,9	2,8
İSPANYA	12.168.890	15.783.043	29,7	2,4
SUUDI ARABİSTAN	12.692.458	14.263.639	12,4	2,2
HOLLANDA	11.302.789	10.114.361	- 10,5	1,5
ROMANYA	11.065.627	9.466.902	- 14,4	1,4
ABD	6.954.289	9.176.876	32,0	1,4
BULGARİSTAN	7.503.715	9.104.392	21,3	1,4
BELÇİKA	6.184.732	7.438.180	20,3	1,1
AVUSTURYA	4.150.538	7.103.044	71,1	1,1
DANİMARKA	5.827.712	7.088.715	21,6	1,1
YUNANİSTAN	6.911.741	6.283.565	- 9,1	1,0
İLK 20 ÜLKE TOPLAMI	427.926.067	542.561.834	26,8	82,1
TÜRKİYE'NİN DERİ- DERİ MAMÜLLERİ İHRACATI	530.642.207	661.089.039	24,6	100,0
İLK 20 ÜLKENİN TOPLAMDA PAYI %	80,6	82,1		

Kaynak: İhracatçı Birlikleri Kayıt Rakamları Temmuz 2011

Önemli bir deri ve deri mamulleri ihracatçısı olan Türkiye'nin 2011 yılının Ocak-Haziran döneminde 1,1 milyar dolar değerinde deri ve deri mamulleri ithalatı da bulunmaktadır. İthalat 2010 yılının aynı dönemine kıyasla %53,7 oranında artmıştır. Rusya, Türkiye'nin deri ve deri ürünleri ithal ettiği ülkeler listesinde üst sıralarda değildir.

En fazla ithalat yapılan ülke Çin Halk Cumhuriyeti'dir. 2011 Ocak-Haziran döneminde Çin'den ithalat, yılın ilk altı ayında %37 oranında artışla 278,5 milyon dolardan 381,5 milyon dolara yükselmiştir. Türkiye'nin toplam deri ve deri mamulleri ithalatından Çin'in aldığı pay, %33,6'dır.

İtalya, deri ve deri mamullerinde Türkiye'nin ikinci tedarikçisidir. Bu ülkeden ithalat 2011 yılının Ocak-Haziran döneminde %40,1 oranında artmış ve 132,7 milyon dolara yükselmiştir. İtalya'nın Türkiye toplam deri ve deri mamulleri ithalatından aldığı pay %11,7'dir.

İspanya, deri ve deri mamullerinde Türkiye'nin üçüncü tedarikçisidir. Bu ülkeden ithalat 2011 yılının Ocak-Haziran döneminde %105,9 oranında artmış ve 77 milyon dolar olmuştur. İspanya'nın Türkiye toplam deri ve deri mamulleri ithalatından aldığı pay bu dönemde % 6,8'e yükselmiştir.

Türkiye'nin en fazla deri ve deri mamulleri ithal ettiği ülkeleri gösteren bir tablo aşağıda verilmektedir.

TÜRKİYE'NİN EN FAZLA DERİ VE DERİ MAMÜLLERİ				
İTHALATI YAPTIĞI ÜLKELER				
<i>Birim: ABD \$</i>				
ÜLKELER	2010 OCAK - HAZİRAN	2011 OCAK - HAZİRAN	2010 / 2011 DEĞİŞİM %	TOPLAMDA PAY %
ÇİN HALK CUMHUR.	278.476.843	381.497.765	37,0	33,6
İTALYA	94.690.187	132.677.536	40,1	11,7
İSPANYA	37.374.686	76.971.076	105,9	6,8
VİETNAM	47.107.767	63.182.854	34,1	5,6
ENDONEZYA	33.711.797	56.490.151	67,6	5,0
PAKİSTAN	23.061.123	37.694.257	63,5	3,3
MENEMEN SERBEST BÖL.	28.654.538	30.371.553	6,0	2,7
HİNDİSTAN	22.004.760	28.810.307	30,9	2,5
FRANSA	15.908.210	28.203.564	77,3	2,5
YUNANİSTAN	12.851.479	28.152.232	119,1	2,5
A.B.D.	5.905.233	20.371.074	245,0	1,8
ALMANYA	9.404.352	16.130.878	71,5	1,4
BREZİLYA	8.985.021	14.400.317	60,3	1,3
İNGİLTERE	4.859.901	12.712.840	161,6	1,1
SURİYE	4.615.862	12.644.730	173,9	1,1
BULGARİSTAN	4.501.678	11.156.107	147,8	1,0
ROMANYA	3.251.833	9.476.408	191,4	0,8
İRAN	7.083.661	8.431.005	19,0	0,7
NİJERYA	4.006.772	8.367.879	108,8	0,7
FİNLANDİYA	8.019.486	7.422.519	- 7,4	0,7
İLK 20 ÜLKE TOPLAMI	654.475.189	985.165.052	50,5	86,7
TÜRKİYE'NİN DERİ - DERİ MAMÜLLERİ İTHALATI	738.697.022	1.135.687.698	53,7	100,0
İLK 20 ÜLKENİN TOPLAMDA PAYI %	88,6	86,7		

Kaynak: Ekonomi Bakanlığı - BIM / Ağustos 2011

VI. FAYDALI İRTİBAT BİLGİLERİ

T.C. Moskova Büyükelçiliği Ticaret Müşavirliği

Tel. : 495-246 29 89

Faks: 495-246 49 89

E-posta: moskova@ekonomi.gov.tr

Rusya Federasyonu Ankara Büyükelçiliği Ticaret Temsilciliği

Tel.: 312- 425 49 90

Faks: 312- 418 39 91

E-posta: rustrade@netone.com.tr

Rusya Federasyonu Türkiye Ticaret Temsilciliği İstanbul Şubesi

Tel.: 212- 244 35 87

Faks: 212- 249 35 53

E-posta: rus-ticaret@yandex.ru

VII. YARARLANILAN KAYNAKLAR

- Ekonomi Bakanlığı Bilgi Sistemi.
- İhracatçı Birlikleri İhracat Kayıt Rakamları.
- Rusya Federasyonu Aylık Raporu, TC. Moskova Büyükelçiliği Ticaret Müşavirliği, Haziran-Temmuz 2011.
- Rusya Giyim Pazarının Analizi, Step by Step Danışmanlık Kuruluşu, Rusya, 2007.
- International Trade Center Ticaret Veri Bankası,
<http://www.trademap.org/>
- Ekonomi Bakanlığı İhracat Bilgi Platformu, Ülke Masaları, Rusya Federasyonu.

*İTKİB Genel Sekreterliği
AR & GE ve Mevzuat Şubesi
Eylül 2011*